

Subcapítol I.1. El panorama econòmic de les Illes Balears

1

L'ECONOMIA DE LES ILLES BALEARS

1.1.

INTRODUCCIÓ

Fa tot just dos anys, els estralls econòmics provocats pel confinament durant la pandèmia van generar un intens debat econòmic sobre la forma en què es desenvoluparia la sortida de la crisi causada, i si era possible refer-se de manera veloç d'un xoc extern d'aquesta naturalesa no intrínsecament econòmica. En aquells moments d'incertesa, les opinions estaven dividides entre els defensors d'una possible recuperació en forma de V, en què després d'una caiguda abrupta, l'economia es recupera molt ràpidament, i els que argumentaven que seria més lenta i amb formes més complexes, com la U —també la més habitual—, amb una recuperació gradual i sostinguda després d'una caiguda de l'activitat, o la L, quan parlem d'una greu crisi amb una recuperació molt lenta.

Seguint aquest esquema gràfic, les dades revelen de manera inequívoca que l'any 2022 les Illes Balears continuen el procés de recuperació encetat l'any anterior amb rebot poderós, tot descartant la temuda L i convertint la recuperació una de les més atípiques de la història recent, més semblant a la V, si més no en molts dels indicadors rellevants emprats per mesurar el dinamisme econòmic de les Illes. En termes generals, aquest com-

portament és similar a la resta de l'Estat i economies mundials, tot i que les Illes l'han viscut amb més intensitat per la baixa diversificació de l'economia i l'orientació dels serveis turístics, un dels més afectats en un context de restriccions de mobilitat.

A pesar que les diverses fonts dissenteixen envers si el 2022 ha estat l'any de la recuperació total o ens hi hem quedat a les portes, entenent com a recuperació l'assoliment dels nivells agregats de pre-pandèmia, totes coincideixen a confirmar l'acceleració de l'economia impulsada principalment pel sector turístic. I és que, més enllà de disquisicions sobre si hem superat el llindar de 2019, vist amb una certa perspectiva, podem parlar d'una recuperació fulgurant que, com la majoria de crisis, un cop superada en termes quantitius, ofereix els resultats més interessants en termes qualitius.

El renou generat per les taxes de creixement inusitades durant aquests dos darrers anys, que compensen l'aturada en sec que va patir l'economia durant el 2020, dificulta sobre manera l'anàlisi clàssica de l'evolució econòmica a través de la variació interanual. Per això en aquest capítol prenem una rellevància especial la comparativa de les darreres dades disponibles amb el 2019 a fi de mesurar amb perspectiva la posició relativa de les Balears en el nou equilibri.

A partir d'ara, un cop normalitzada l'activitat després de la pandèmia, les comparacions interanuals tornen a representar un bon termòmetre per avaluar de manera sintètica la marxa de cada una de les peces del tauler econòmic i, en definitiva, el camí cap a on transiten les Illes Balears.

Aquest apartat segueix els canvis metodològics indicats al mateix apartat de la memòria del CES de l'any passat, a partir del qual només es presenten les sèries per al nou marc Input-Output (MIO-base 2014), que abasten el període 2014-2022, mentre que per al període 2004-2018 es poden consultar les sèries històriques d'aquestes variables referides a l'anterior MIO-base 2004 a l'edició de la memòria del CES referida a l'any 2018¹.

Igualment a l'any passat, ha estat possible consultar les dades de Funcas amb relació a l'anàlisi de l'oferta productiva per comunitats autònomes, i en relació amb les dades de l'INE de la comptabilitat regional, que ara es publiquen a finals d'any. Aquestes dades es comenten amb el decalatge d'un any.

La resta d'apartats, referits a l'anàlisi econòmica regional de les Illes Balears, segueixen les mateixes pautes metodològiques de les memòries anteriors pel que fa a l'anàlisi de l'oferta productiva, l'anàlisi de la demanda regional, la inversió estrangera, els preus, l'evolució de la renda real *per capita* i, finalment, la distribució funcional de la renda.

1. Vegeu Navinés, F.; Bonnail, M. *L'economia de les Illes Balears, a Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears 2018*. Pàg. 24 i 25. Disponible a: ces.caib.es/www/cd_memoria2018/pdf/memoria-completa-2018.pdf.

1.2.

ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA DE LES ILLES BALEARS

En aquest apartat, primer s'analitza l'estructura productiva de l'oferta de les Balears per sectors econòmics i per illes a partir de les estimacions macroeconòmiques que ha fet la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació del Govern de les Illes Balears per al període 2014-2022 a partir del nou MIOIB (2014).

1.2.1. L'ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA DE LES ILLES BALEARS I PER ILLES

D'acord amb les dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, les Illes Balears tanquen el 2022 amb un creixement en termes reals del 14,2%, un repunt vigorós que accelera el de l'any anterior (10,9%) i prossegueix la recuperació experimentada durant l'any anterior. Se superen així els nivells prepandèmics de 2019 i s'enceta un nou escenari en què s'esvaeix l'efecte base del daltabaix provocat la crisi de la covid.

Aquesta recuperació del VAB, que s'estima que arribà als 28.679,2 milions en termes reals², reproduïx un patró molt similar a l'any anterior en la seva desagregació sectorial, ja que el sector de serveis i el turisme en particular tornen a exercir de locomotora del creixement illenc i impulsen el creixement interanual a taxes mai vistes en la història recent (vegeu el [quadre I-1.1](#) i el [gràfic I-1.1](#)).

2. Base 2014.

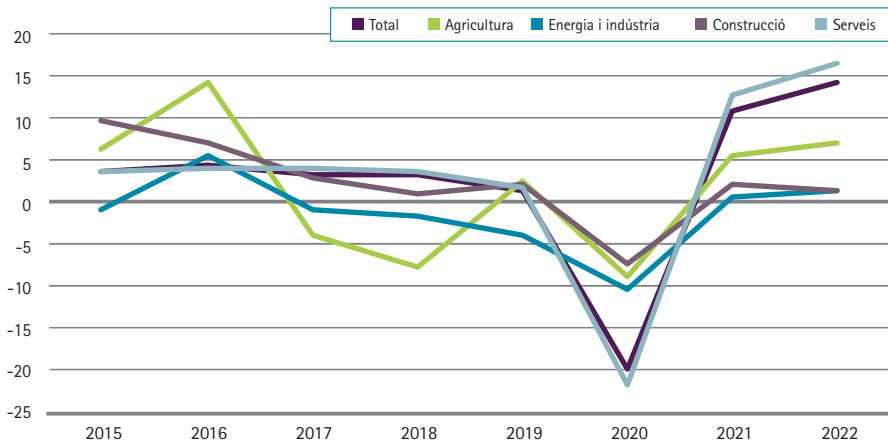
QUADRE I-1.1. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CONSTANTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER SECTORS ECONÒMICS (2014-2022) (BASE 2014)

	Agricultura			Energia i indústria			Construcció			Serveis			Total		
	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació
2014	115.562	0,5%	-	1.849.969	7,6%	-	1.695.646	7,0%		20.719.081	85,0%	-	24.380.259	100,0%	-
2015	122.662	0,5%	6,1	1.830.404	7,2%	-1,1	1.859.364	7,4%	9,7	21.456.503	84,9%	3,6	25.268.933	100,0%	3,6
2016	139.892	0,5%	14,0	1.927.396	7,3%	5,3	1.989.156	7,6%	7,0	22.266.402	84,6%	3,8	26.322.846	100,0%	4,2
2017	133.946	0,5%	-4,3	1.909.902	7,0%	-0,9	2.040.319	7,5%	2,6	23.097.532	85,0%	3,7	27.181.699	100,0%	3,3
2018	123.340	0,4%	-7,9	1.878.305	6,7%	-1,7	2.056.692	7,3%	0,8	23.929.324	85,5%	3,6	27.987.660	100,0%	3,0
2019	126.361	0,4%	2,4	1.804.107	6,4%	-4,0	2.100.892	7,4%	2,1	24.336.751	85,8%	1,7	28.368.111	100,0%	1,4
2020	114.917	0,5%	-9,1	1.614.738	7,1%	-10,5	1.943.705	8,6%	-7,5	18.964.199	83,8%	-22,1	22.637.559	100,0%	-20,2
2021	121.056	0,5%	5,3	1.620.960	6,5%	0,4	1.984.132	7,9%	2,1	21.376.461	85,2%	12,7	25.102.609	100,0%	10,9
2022	129.514	0,5%	7,0	1.637.970	5,7%	1,0	2.008.871	7,0%	1,2	24.902.850	86,8%	16,5	28.679.205	100,0%	14,2
Taxes anual acumulativa (%)															
2014-2022			12,1			-11,5			18,5			20,2			17,6

Font: elaboració pròpia a partir de dades de Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Gràfic I-1.1.

Evolució de la variació del VAB a preus constants en milers d'euros a les Illes Balears per sectors econòmics (2015-2022) (base 2014)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Així, el sector de serveis el 2022 experimenta un creixement del 16,5 %, accelerant 3,8 punts percentuals (p. p.) respecte a l'any anterior, i se situa amb escreix per sobre dels altres sectors econòmics.

A menys de la meitat d'aquest ritme però també accelerant (1,7 p. p.), el sector agrari de les Illes Balears experimenta un creixement del 7 % respecte a l'any anterior. Això confirma el dinamisme en la recuperació econòmica i el situa, juntament amb el sector de serveis, com els dos únics que han superat nivells de 2019 (+2,5 % i +1,1 %, respectivament).

L'altra cara de l'asimetria en aquesta recuperació la mostren la indústria i la construcció, dos sectors que creixen però a un ritme molt lent, ja que no han experimentat el rebot de l'activitat després de 2020. Les estimacions xifren el creixement de la

indústria per al 2022 en un 1 %, que repeteix un any d'augment exigü després que l'any anterior en què tot just aconseguissin frenar la caiguda (0,4 %). De manera similar, la construcció torna a repetir un any molt discret en relació amb el creixement agregat, amb un increment d'un 1,2 % (per un 2,1 % el 2021). Tot plegat converteix la indústria i la construcció en els sectors econòmics que menys s'han vist beneficiats del reequilibri de l'activitat en el retorn a la *nova normalitat*, i presenten nivells inferiors a les xifres que mostraven el 2019 (-9,2 % i -4,4 %, respectivament).

El dinamisme del sector de serveis en els dos darrers anys ha aprofundit en la terciarització de l'economia de les Illes Balears. En el tancament del 2022, aquest sector representa el 86,8 % del VAB de les Illes, el pes més alt dels registres recents, seguit a molta distància de la construcció

(7%) i l'energia i la indústria (5,7%), que han retrocedit, i el sector primari (0,5%), que durant els darrers anys manté la representativitat.

Un dels trets més característics que deixa el 2022 i que acompanya el reescalfament de l'activitat és el repunt de la inflació, un procés de causes multifactorials que ha fet més exuberants encara les xifres de creixement sense deflactar³. Així, el VAB de les Illes a preus corrents arriba fins als 33.753,1 milions d'euros el 2022, un 18,6% més que l'any anterior. En la comparació amb el creixement real, sobta l'augment de l'energia i la indústria fins al 12,8% —cal recordar que el creixement real és de l'1%—, un fet que posa de manifest que el sector energètic és el que es veu més afectat per l'increment de les matèries primeres i el seu trasllat als preus. De fet, aquests entorns de gran volatilitat en els índexs dels preus posen de manifest la necessitat de mesurar el creixement en termes reals, ja que, en preus corrents, la indústria seria, amb diferència, el sector que més creix des de 2019. El creixement dels altres sectors en termes corrents de serveis (20,9%), agricultura (9,7%) i construcció (0,9%), que presenta un deflactor implícit negatiu, està més alineat amb l'evolució real (vegeu el [quadre I-1.2](#)).

Fora de les Illes, els creixements han estat més moderats, un fet que guarda una relació estreta amb el menor retrocés de l'any 2020 i, per tant, la menor fluctuació de l'activitat per tornar a assolir nivells pre-pandèmics. Durant el 2022, Espanya repe-teix la taxa de creixement de l'any anterior,

un 5,5%, i l'eurozona alenteix el dinamisme amb un increment del PIB estimat del 3,5% (per un 5,3% el 2021). Tot i que resulta complex comparar l'evolució amb els impactes erràtics produïts per la crisi de la covid-19, les xifres confirmen que el 2022 és l'any en què l'eurozona recupera els nivells previs i Espanya s'hi queda a les portes (vegeu el [quadre I-1.3](#)).

En la desagregació territorial per illes, Mallorca és la que més impulsa el creixement regional en termes reals, no només pel pes a l'agregat, sinó perquè, amb un total de 22.334,1 milions d'euros, creix un 15,6% i és l'única que accelera el creixement de l'any anterior (10,9%). Les Pitiüses (3.993,9 milions) i Menorca (2.351,3 milions) transiten cap a la normalitat a un ritme més lent que Mallorca, amb un 11,9% i 6,7% respectivament, i també lleugerament més lent del que ho feren l'any anterior (12,2% i 8,4%, respectivament). Tanmateix, aquesta evolució no fa més que repetir el patró que caracteritza les Balears en comparació amb els altres territoris: els majors repunts de l'activitat es corresponen amb daltabaixos més severos durant el 2020 (Mallorca, -21,9%; Pitiüses, -16,1%; Menorca, -10,4%) (vegeu el [quadre I-1.4](#) i el [gràfic I-1.2](#)).

En termes corrents, el VAB generat a Mallorca arriba als 26.285,4 milions d'euros, amb un 20% de creixement interanual, seguit dels 4.700,5 milions de les Pitiüses (13,9%) i els 2.767,3 milions de Menorca (8,2%). D'aquesta manera, es marquen nous màxims arreu de l'arxipèlag que incorporen dins el gruix de les xifres l'efecte de preus comentat anteriorment (vegeu el [quadre I-1.5](#)).

3. Els càlculs empen el deflactor d'Espanya.

QUADRE I-1.2. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CORRENTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER SECTORS ECONÒMICS (2014-2022) (BASE 2014)

	Agricultura			Energia i indústria			Construcció			Serveis			Total		
	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació
2014	115.562	0,5%	-	1.849.969	7,6%	-	1.695.646	7,0%	-	20.719.081	85,0%	-	24.380.259	100,0%	-
2015	137.598	0,5%	19,1	1.942.298	7,6%	5,0	1.865.273	7,3%	10,0	21.750.053	84,6%	5,0	25.695.222	100,0%	5,4
2016	204.706	0,8%	48,8	1.925.645	7,1%	-0,9	2.021.643	7,5%	8,4	22.940.084	84,7%	5,5	27.092.076	100,0%	5,4
2017	196.893	0,7%	-3,8	1.973.152	6,9%	2,5	2.149.185	7,5%	6,3	24.159.625	84,8%	5,3	28.478.856	100,0%	5,1
2018	167.087	0,6%	-15,1	1.997.286	6,7%	1,2	2.217.786	7,5%	3,2	25.333.429	85,3%	4,9	29.715.588	100,0%	4,3
2019	182.164	0,6%	9,0	1.889.348	6,2%	-5,4	2.405.571	7,9%	8,5	26.156.314	85,4%	3,2	30.633.398	100,0%	3,1
2020	147.155	0,6%	-19,2	1.725.073	7,0%	-8,7	2.232.520	9,0%	-7,2	20.635.964	83,4%	-21,1	24.740.712	100,0%	-19,2
2021	149.638	0,5%	1,7	2.015.101	7,1%	16,8	2.302.830	8,1%	3,1	23.985.843	84,3%	16,2	28.453.412	100,0%	15,0
2022	164.095	0,5%	9,7	2.272.403	6,7%	12,8	2.323.661	6,9%	0,9	28.992.968	85,9%	20,9	33.753.128	100,0%	18,6

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Valors del 2022 calculats emprant el deflactor d'Espanya.

QUADRE I-1.3. EVOLUCIÓ DE LES TAXES DE VARIACIÓ DEL PIB. VOLUM ENCADENAT (2014-2022) (BASE 2010, EN %)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (p)
Zona euro	1,4	2,0	1,9	2,6	1,8	1,6	-6,1	5,3	3,5
Espanya	1,4	3,8	3,0	3,0	2,3	2,0	-11,3	5,5	5,5
Illes Balears	1,0	3,6	4,2	3,3	3,0	1,4	-20,2	10,9	14,2
Mallorca	0,7	3,7	4,2	3,2	2,9	1,1	-21,9	10,9	15,6
Menorca	0,8	3,3	3,5	3,1	2,0	1,8	-10,4	8,4	6,7
Pitüüses	2,4	3,8	4,4	3,7	3,6	2,5	-16,1	12,2	11,9

Font: Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Nota: (p) provisional.

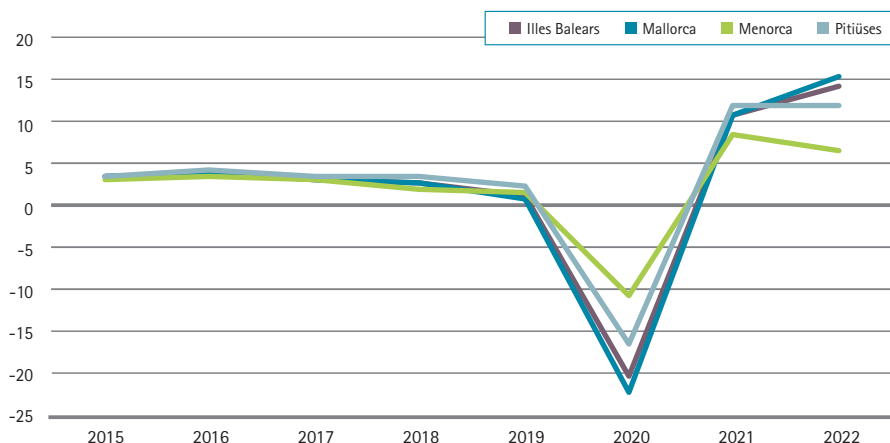
QUADRE I - 1.4. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CONSTANTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER ILLA (2004-2022) (BASE 2014)

	Mallorca			Menorca			Pitiüses			Illes Balears		
	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació
2014	19.220.461	78,8%	-	1.983.743	8,1%	-	3.176.055	13,0%	-	24.380.259	100,0%	-
2015	19.924.070	78,8%	3,7	2.048.515	8,1%	3,3	3.296.348	13,0%	3,8	25.268.933	100,0%	3,6
2016	20.760.284	78,9%	4,2	2.120.706	8,1%	3,5	3.441.856	13,1%	4,4	26.322.846	100,0%	4,2
2017	21.426.921	78,8%	3,2	2.185.632	8,0%	3,1	3.569.146	13,1%	3,7	27.181.699	100,0%	3,3
2018	22.058.158	78,8%	2,9	2.230.367	8,0%	2,0	3.699.135	13,2%	3,6	27.987.660	100,0%	3,0
2019	22.305.133	78,6%	1,1	2.270.159	8,0%	1,8	3.792.820	13,4%	2,5	28.368.111	100,0%	1,4
2020	17.422.498	77,0%	-21,9	2.032.933	9,0%	-10,4	3.182.129	14,1%	-16,1	22.637.559	100,0%	-20,2
2021	19.327.515	77,0%	10,9	2.204.654	8,8%	8,4	3.570.440	14,2%	12,2	25.102.609	100,0%	10,9
2022	22.334.059	77,9%	15,6	2.351.285	8,2%	6,7	3.993.861	13,9%	11,9	28.679.205	100,0%	14,2
Taxes anual acumulativa (%)												
2014-2019			16,2			18,5			25,7			17,6

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

Gràfic I-1.2.

Evolució de la variació del VAB a preus constants en milers d'euros a les Illes Balears per illa (2004-2022) (base 2014)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació

QUADRE I-1.5. EVOLUCIÓ DEL VAB A PREUS CORRENTS EN MILERS D'EUROS A LES ILLES BALEARS PER ILLA. ANYS 2014-2022 (BASE 2014)

	Mallorca			Menorca		
	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació
2014	19.220.461	78,8%	-	1.983.743	8,1%	-
2015	20.260.190	78,8%	5,4	2.083.073	8,1%	5,0
2016	21.366.960	78,9%	5,5	2.182.679	8,1%	4,8
2017	22.449.450	78,8%	5,1	2.289.934	8,0%	4,9
2018	23.420.005	78,8%	4,3	2.368.067	8,0%	3,4
2019	24.086.271	78,6%	2,8	2.451.438	8,0%	3,5
2020	19.041.143	77,0%	-20,9	2.221.803	9,0%	-9,4
2021	21.907.434	77,0%	15,1	2.498.940	8,8%	12,5
2022	26.285.399	77,9%	20,0	2.767.274	8,2%	10,7

	Pitiüses			Illes Balears		
	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació
2014	3.176.055	13,0%	-	24.380.259	100,0%	-
2015	3.351.958	13,0%	5,5	25.695.222	100,0%	5,4
2016	3.542.437	13,1%	5,7	27.092.076	100,0%	5,4
2017	3.739.472	13,1%	5,6	28.478.856	100,0%	5,1

continua

	Pitiüses			Illes Balears		
	Total	% VAB	% variació	Total	% VAB	% variació
2018	3.927.516	13,2%	5,0	29.715.588	100,0%	4,3
2019	4.095.689	13,4%	4,3	30.633.398	100,0%	3,1
2020	3.477.766	14,1%	-15,1	24.740.712	100,0%	-19,2
2021	4.047.038	14,2%	16,4	28.453.412	100,0%	15,0
2022	4.700.455	13,9%	16,1	33.753.128	100,0%	18,6

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de Direcció General de Model Econòmic i Ocupació
Valors del 2022 calculats emprant el deflactor d'Espanya.

En el nou equilibri, tot indica que la totalitat de les Illes ja han recuperat els nivells de tancament de 2019, però amb algunes diferències. Així, mentre el balanç del trienni 2020-2022 a les Pitiüses se salda amb un increment del 5,3 % i a Menorca del 3,6 %, Mallorca tot just iguala el marcadore (0,1 %). Aquestes diferències fan que l'illa de Mallorca representi un pes econòmic de 0,7 punts percentuals menys, fins al 77,9 % en favor de les Pitiüses i Menorca, que, amb un pes del 13,9 % i 8,2 %, han rapinyat marge respecte de l'illa major en el conjunt de l'economia regional (+0,5 p. p. i +0,2 p. p.).

1.2.2. L'ANÀLISI DE L'OFERTA PRODUCTIVA PER COMUNITAT AUTÒNOMA

Les dades de Funcas⁴ estimen un creixement per a les Illes Balears el 2022 del 12 %, un creixement que les consolida en la primera posició del rànquing autonòmic, per davant de les Canàries (10 %) i, ja a una distància considerable, Madrid, el País Basc i Navarra (5,7 %).

No obstant això, a diferència del model de la Direcció General de Model Econòmic i Ocupació, Funcas calcula que les Balears encara no han assolit els nivells d'activitat de 2019 i, de fet, és la comunitat que més lluny es troba d'aquests nivells (-4,8 %). Segons aquest model, només cinc comunitats autònomes restableixen els nivells anteriors a la crisi de la covid-19: Castella-la Manxa, Navarra, la Regió de Múrcia, Aragó i Galícia. A més, situen més lluny d'aquesta fita —a més de les Balears— les Canàries (-4,7 %). El cert és que els patrons de les economies illenques de les Canàries i les Balears dibuixen una senda de recuperació força semblant pels trets similars de les economies, tot i valorar el punt exacte de la recuperació dels darrers tres anys és més complicat que mai a causa de la fluctuació erràtica dels indicadors que serveixen per aproximar el rumb de l'economia (vegeu el quadre I-1.6 i el gràfic I-1.3).

Les perspectives per al 2023 apunten a un altre any de lideratge de l'economia balear en el conjunt de l'Estat, empena pel vigor dels fluxos turístics, amb un creixement estimat del 3,3 %, per davant de les Illes Canàries (2,2 %) i duplicant amb escreix la mitjana nacional (1,3 %)

4. Vegeu: Funcas (març de 2023). Previsiones econòmiques para las comunidades autónomas 2023.

QUADRE I-1.6. PIB A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2001-2023)

	Mitjanes anuals			2020	2021	Previsions	
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			2022	2023
Andalusia	3,6	-1,8	2,4	-10,8	5,5	5,4	1,3
Aragó	3,4	-1,4	1,9	-8,7	4,4	5,5	0,9
Astúries	3,0	-1,9	1,5	-11,0	5,5	4,2	0,9
Illes Balears	2,4	-0,9	3,2	-23,2	10,7	12,0	3,3
Canàries	2,8	-1,5	2,3	-19,1	7,0	10,0	2,2
Cantàbria	2,9	-1,8	2,1	-10,5	5,6	3,9	0,8
Castella i Lleó	2,6	-1,5	1,7	-8,8	4,3	3,1	1,0
Castella-la Manxa	4,6	-1,2	1,9	-7,7	4,8	4,3	1,0
Catalunya	3,5	-1,4	2,8	-12,3	5,8	5,4	1,4
Com. Valenciana	3,5	-2,1	2,6	-10,9	5,6	5,5	1,0
Extremadura	3,3	-0,8	2,0	-9,3	4,6	4,0	1,0
Galícia	3,5	-1,2	2,3	-9,1	5,1	4,6	1,2
Madrid	3,8	-0,6	3,3	-11,0	5,4	5,7	1,4
Múrcia	3,9	-1,4	3,0	-9,1	5,0	5,0	0,9
Navarra	3,3	-0,9	2,6	-10,3	5,9	5,7	1,4
País Basc	2,9	-1,1	2,3	-10,7	5,5	5,7	1,4
La Rioja	3,5	-1,6	1,7	-8,9	4,5	5,6	0,8
Espanya	3,4	-1,3	2,6	-11,3	5,5	5,5	1,3

Font: Funcas

A partir d'aquesta base de dades de Funcas, a continuació s'analitza l'evolució comparativa regional per sectors productius de les Illes Balears en relació amb la resta de comunitats autònomes⁵ (vegeu el [quadre I-1.7](#)).

5. Les dades arrossegueu retard d'un any, atès que les dades per a l'any 2021, l'INE les publicarà a finals d'enguany.

1.2.2.1. El sector agrari

Les estimacions de Funcas revelen que el pes del sector agrari a finals de 2021 representava el 0,5 %, lleugerament per sota de l'any anterior, més propiciat pel protagonisme del sector de serveis en la recuperació que per un retrocés del sector, que creix un 1,4 %. Aquest creixement se situa lleugerament per sota de la

mitjana estatal (2,1 %), allunyat d'altres comunitats com Extremadura (9,1 %), Aragó (4,5 %), la Rioja (4,5 %) o la Regió de Múrcia (3,5 %), comunitats en què històricament el VAB agrari té pesos més importants. Aquest creixement sembla revertir la contracció experimentada durant el 2020 (-6,2 %), i retornar així a la senda de creixement anual positiu registrat en el quinquenni anterior 2014-2019 (3,1 %) després de dècades en retrocés.

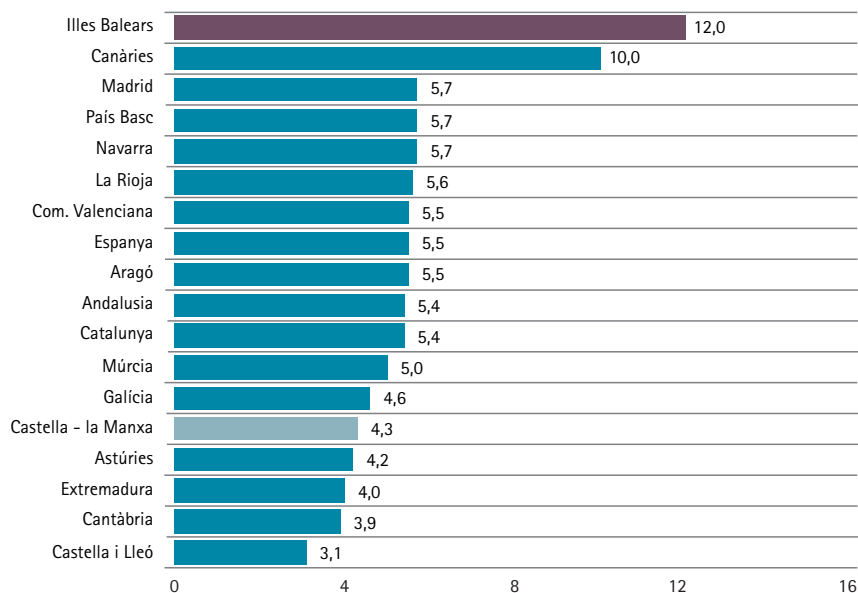
1.2.2.2. La indústria

La indústria l'any 2021 va representar un pes estructural en l'economia regional del 7,3 %, un fet que converteix les Illes Balears

en la comunitat amb el pes industrial més baix de totes comunitats autònomes arreu de l'Estat espanyol, seguit de les Canàries (7,8 %), i la situa per sota de la meitat del pes mitjà de les autonomies (16,9 %). I és que el procés progressiu de desindustrialització que pateixen les Illes Balears es veu intensificat amb l'atonía del creixement durant el 2021, un 3,5 %, que es troba molt per sota de l'experimentat per la indústria al conjunt de l'Estat (6,6 %). Les Balears són la tercera comunitat amb un creixement més baix, només per davant de les Canàries (3,4 %) i la Comunitat de Madrid (2,2 %) i perllonguen una senda de creixement més dèbil que a la resta de l'estat des de l'inici de la crisi de 2008.

Gràfic I-1.3.

% de variació anual 2022 del PIB a preus constants per comunitats autònomes

Font: Funcas

QUADRE I-1.7. VAB PER SECTOR PRODUCTIU A PREUS CONSTANTS PER COMUNITAT AUTÒNOMA (% DE VARIACIÓ ANUAL) (2021)

	Total		Sector agrari		Indústria		Construcció	
	Var. interanual	% sobre VAB total regional	Var. interanual	% sobre VAB total regional	Var. interanual	% sobre VAB total regional	Var. interanual	% sobre VAB total regional
Andalusia	5,5	6,7	2,8	6,7	5,3	12,1	-3,5	6,2
Aragó	4,4	7,0	4,5	7,0	4,3	22,5	-2,6	5,5
Astúries	5,5	1,3	0,7	1,3	11,1	23,4	-3,0	6,2
Illes Balears	10,7	0,5	1,4	0,5	3,5	7,3	-2,9	7,7
Canàries	7,0	1,8	2,2	1,8	3,4	7,8	-3,1	5,8
Cantàbria	5,6	1,2	-0,9	1,2	11,2	23,0	-3,0	6,3
Castella i Lleó	4,3	5,5	-3,4	5,5	6,4	21,3	-4,2	5,9
Castella-la Manxa	4,8	9,4	2,3	9,4	6,0	19,9	0,9	6,3
Catalunya	5,8	1,2	1,1	1,2	7,6	20,0	-3,0	4,9
Com. Valenciana	5,6	2,2	2,4	2,2	6,6	19,3	-3,4	6,1
Extremadura	4,6	7,1	9,1	7,1	4,6	14,2	-0,5	6,9
Galícia	5,1	4,3	-0,1	4,3	7,4	19,5	-3,4	6,4
Madrid	5,4	0,1	-1,6	0,1	2,2	10,9	-1,8	4,5
Múrcia	5,0	5,3	3,5	5,3	5,6	19,0	-3,6	5,5
Navarra	5,9	3,8	2,3	3,8	9,7	31,5	0,0	5,4
País Basc	5,5	0,5	-1,0	0,5	11,3	25,3	-5,9	6,1
La Rioja	4,5	6,1	4,5	6,1	5,3	26,1	-1,5	5,5
Espanya	5,5	2,9	2,1	2,9	6,6	16,9	-3,0	5,6

continua

	Total		Serveis - total		Serveis predominantment de mercat		Serveis predominantment de no mercat	
	Var. interanual	% sobre VAB total regional	Var. interanual	% sobre VAB total regional	Var. interanual	% sobre VAB total regional	Var. interanual	% sobre VAB total regional
Andalusia	5,5	75,0	6,4	75,0	7,5	51,4	4,1	23,6
Aragó	4,4	65,0	4,9	65,0	6,5	45,5	1,3	19,4
Astúries	5,5	69,1	4,8	69,1	6,4	49,6	1,0	19,5
Illes Balears	10,7	84,5	12,6	84,5	15,5	67,1	3,5	17,5
Canàries	7,0	84,6	8,1	84,6	9,8	60,4	4,0	24,2
Cantàbria	5,6	69,5	4,8	69,5	6,9	49,5	-0,1	20,0
Castella i Lleó	4,3	67,3	5,0	67,3	6,8	45,6	1,5	21,7
Castella-la Manxa	4,8	64,5	5,0	64,5	6,6	42,4	2,2	22,1
Catalunya	5,8	73,9	5,9	73,9	7,9	57,3	-0,6	16,7
Com. Valenciana	5,6	72,3	6,1	72,3	7,6	54,0	1,9	18,3
Extremadura	4,6	71,8	4,5	71,8	5,8	43,1	2,6	28,7
Galícia	5,1	69,8	5,5	69,8	7,8	50,2	0,3	19,6
Madrid	5,4	84,5	6,0	84,5	7,8	68,4	-1,0	16,1
Múrcia	5,0	70,3	5,5	70,3	6,7	49,7	2,7	20,5
Navarra	5,9	59,4	4,6	59,4	7,1	43,2	-1,0	16,2
País Basc	5,5	68,0	4,6	68,0	6,9	50,3	-1,5	17,7
La Rioja	4,5	62,2	4,5	62,2	6,3	43,0	0,8	19,2
Espanya	5,5	74,6	6,0	74,6	7,5	55,4	1,1	19,2

Font: Funcas

1.2.2.3. La construcció

La construcció balear va tenir un pes del 7,7% a l'economia balear durant l'any 2021, i, de forma antagònica a la indústria, assolix el major pes d'aquest sector a l'economia regional de totes les comunitats autònomes, amb un diferencial important amb les següents en el rànquing autonòmic, que són Extremadura (6,9%) i Galícia (6,4%), i molt per sobre del pes de la mitjana nacional (5,6%). Aquesta major representativitat no està condicionada per l'evolució del sector els dos darrers anys, ja que, segons les estimacions de Funcas, retrocedeix un 2,9% el 2021 després de la forta caiguda l'any de l'esclat de la pandèmia (-12,7%), dos retrocessos que es troben molt en línia amb el que succeí a escala agregada a l'Estat (-3% i -13,2%, respectivament). La raó que encara conservi un pes elevat rau en la major empena mostrada tant en els períodes expansius de 2001-2007 (3,3% per un 3,1% d'Espanya) i 2014-2019 (4,1% per un 2,8% d'Espanya) com en la contracció de la crisi derivada de la bombolla immobiliària i crisi del deute entre el 2008 i el 2013 (-7,8% per un -9,8% d'Espanya), un fet que consolida, més enllà de l'evolució més recent, el sector de la construcció a les Illes Balears com un dels més importants dins el panorama autonòmic.

1.2.2.4. Els serveis

El sector terciari balear protagonitza l'any 2021 el major augment del VAB de serveis a les comunitats autònomes, amb un creixement del 12,6%, més del doble del total nacional (6%) i superant amb escreix la segona del rànquing, les Canàries (8,1%). El cert és que, en bona part, l'increment

radica en un efecte base derivat del dràstic descens amb el tancament dels fluxos turístics de 2020, quan l'economia va decreixer un 25,3% —més del doble que a Espanya—. Això explica que la proporció el sector terciari en el total de l'economia se situï en el 84,5% i doni continuïtat a la senda de més dinamisme experimentada en el període 2014-2019, amb un creixement anual del (3% per un 2,5% d'Espanya). El pes d'aquest sector és el segon a escala autonòmica, gairebé igualant les Canàries (84,6%)

Fonamentalment, els models indiquen que les fluctuacions referides tenen la causa en els serveis de mercat, atès que els serveis predominantment de no mercat (que inclouen administració pública i defensa, seguretat social obligatòria, educació, activitats sanitàries i serveis socials) esmoreixen la caiguda i permeten que els serveis bàsics no es paralitzin en un context de col·lapse de l'activitat.

Així, el VAB dels serveis predominantment de mercat repunta a les Illes Balears el 2021 un 15,5%, després d'haver-se ensorrat un 30,6% l'any anterior, mentre que el creixement dels serveis de no mercat avança un 3,5%, una evolució molt més discreta que troba l'excepcionalitat l'any anterior, en què les Balears van ser una de les cinc úniques comunitats autònomes que es mantingueren en positiu (0,1% per un -1,4% d'Espanya).

La distinció entre serveis de mercat i no mercat també ofereix una radiografia clara de l'orientació del sector serveis de la comunitat i la importància del sector turístic. Segons les estimacions de Funcas, el

VAB del sector de serveis a les Illes Balears ocupava a 2021 més de dues terceres parts (67,1 %), una dada que encara està afectada pel retrocés de la pandèmia, que incidí principalment en aquest sector i que se situa en la segona posició del rànquing autonòmic després de la Comunitat de Madrid (68,4 %). En el costat oposat, els serveis de no mercat tenen una representativitat del 17,5 %, 1,7 punts percentuals per sota de la mitjana espanyola i només per davant de la mateixa Comunitat de Madrid (16,1 %) i de Navarra (16,2 %).

1.2.3. EL TEIXIT EMPRESARIAL BALEAR

Una de les conseqüències directes de la reactivació amb força de l'activitat és la recuperació del dinamisme empresarial mesurat a través de la creació d'empreses. Així, les dades del Directori Central d'Empreses (DIRCE) a 1 de gener de 2022 assenyalen que el nombre d'empreses actives a les Illes Balears era de 101.236, una dada que representa un 3,2 % d'increment interanual i suposa un nou màxim de la sèrie històrica. Aquest increment del teixit empresarial refà la destrucció a les dades publicades l'any anterior, en què el retrocés de 1.902 empreses (-1,9 %) havia situat el comptador total per sota de les 100.000 (98.120). Cal tenir compte que aquesta dada fa referència a principi d'any i, per tant, no veu reflectida la millora de l'economia en el transcurs de l'exercici, per la qual cosa és previsible que aquesta quantitat s'hagi incrementat en la pròxima edició d'aquesta memòria.

Per branques, les activitats del sector terciari són les que experimenten un repunt més alt, d'acord amb el major creixement eco-

nòmic. Així, destaquen per sobre de la mitjana l'increment d'empreses a les activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment (7,26 %), l'educació (6,3 %), les activitats d'informació i comunicacions (5,54 %) i les immobiliàries (5,44 %). Altres activitats del sector de serveis amb una forta presència com l'hostaleria i el comerç també creixen (3,6 % i 0,9 %, respectivament), la qual cosa suggereix que el creixement es fonamenta en la recuperació de l'activitat perduda. A l'altre costat, la indústria es manté gairebé amb el mateix nombre d'empreses (0,5 %) i la construcció n'incorpora de noves, però a un ritme lleugerament per sota de la mitjana balear (2,9 %) (vegeu el quadre I-1.8 i el gràfic I-1.4).

Segons el nombre de persones assalariades, el creixement del teixit empresarial s'explica principalment per la petita empresa, atès que les empreses sense assalariats, que conformen el 56,8 % del total, repunten un 6,44 % (per un -3,83 % el 2021). La resta d'empreses de fins a vint treballadors, que representen l'altre gruix del total amb un 41,5 %, també incrementen a menor ritme la seva presència, amb un creixement que fluctua entre l'1 % i el 3 % en tots els trams, excepte en el d'empreses que tenen entre una i dues persones assalariades (-1,87 %), si bé és cert que aquest també és l'únic grup que augmenta en el cens empresarial l'any anterior (4,34 %). Finalment, les empreses més grans, de vint o més assalariats, continuen minvant a les Illes i disminueixen un 6,14 %, fins a les 1.651, un descens que ja venia precedit per una forta davallada l'any anterior (-11,1 %) i redueix encara més la representativitat de la gran empresa dins del marc empresarial insular (1,6 %) (vegeu el gràfic I-1.5).

QUADRE 1-1.8. NOMBRE D'EMPRESSES A LES ILLES BALEARS PER SECTORS, GRUPS I ACTIVITAT PRINCIPAL (CNAE09) (2008-2022)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total	93.335	91.826	89.562	87.461	85.372	85.044	84.270	87.111	89.341
Indústria	5.488	5.564	5.080	4.739	4.604	4.551	4.408	4.413	4.420
Indústries extractives	70	68	64	57	57	56	51	53	50
Indústria manufacturera	4.999	4.911	4.557	4.244	4.119	4.044	3.913	3.920	3.938
Electricitat, gas, aigua i reciclatge	419	585	459	438	428	451	444	440	432
Construcció	20.359	18.575	17.029	16.071	15.126	14.526	14.020	14.485	14.989
Construcció d'edificis	13.542	12.278	11.067	10.413	9.691	9.256	8.850	9.085	9.350
Enginyeria civil	436	461	433	410	378	298	270	271	259
Activitats de construcció especialitzada	6.381	5.836	5.529	5.248	5.057	4.972	4.900	5.129	5.380
Serveis	67.488	67.687	67.453	66.651	65.642	65.967	65.842	68.213	69.932
Comerç i reparacions	19.338	18.958	18.345	17.626	17.338	17.075	16.632	16.672	16.527
Transport i emmagatzematge	4.830	4.759	4.616	4.469	4.383	4.251	4.139	4.132	4.170
Hoteleria	10.371	10.394	10.072	9.962	9.912	9.903	9.796	9.840	9.910
Informació i comunicacions	1.143	1.178	1.229	1.223	1.255	1.244	1.283	1.403	1.423
Activitats financeres i assegurances	1.720	1.737	1.760	1.702	1.695	1.707	1.602	1.627	1.723
Activitats immobiliàries	3.775	3.986	4.003	4.134	4.297	4.373	4.695	5.209	5.715
Activitats professionals, científiques i tècniques	10.311	10.203	10.239	9.713	9.256	9.498	9.211	9.602	9.894
Activitats administratives i serveis auxiliars	5.075	5.101	5.741	6.118	5.919	6.133	6.529	6.842	7.153
Educació	1.486	1.556	1.574	1.589	1.623	1.665	1.787	2.020	2.114
Activitats sanitàries i serveis socials	3.201	3.356	3.465	3.804	3.717	3.781	3.635	3.836	3.914
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	2.231	2.296	2.229	2.190	2.224	2.312	2.353	2.570	2.731
Altres serveis	4.007	4.163	4.180	4.121	4.023	4.025	4.180	4.460	4.658

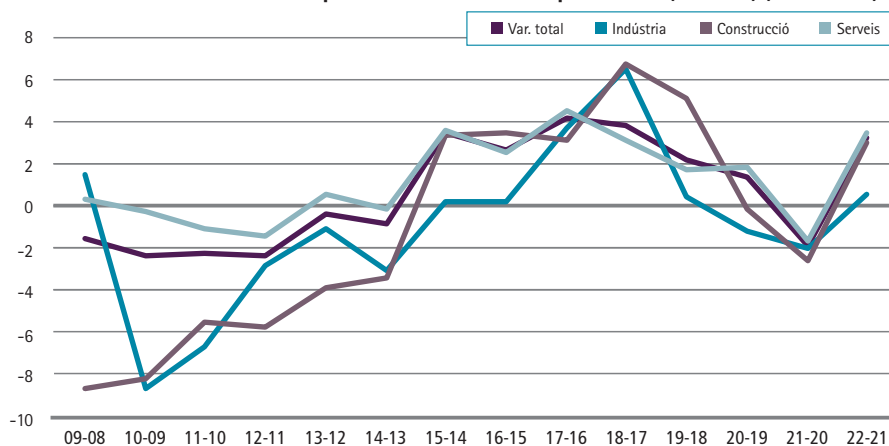
continua

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	% var. 22/21	% var. 22/08
Total	93.067	96.638	98.712	100.022	98.120	101.236	3,2	8,5
Indústria	4.580	4.877	4.893	4.834	4.735	4.759	0,5	-13,3
Indústries extractives	57	61	55	52	51	48	-5,9	-31,4
Indústria manufacturera	4.067	4.381	4.515	4.451	4.356	4.373	0,4	-12,5
Electricitat, gas, aigua i reciclatge	456	435	323	331	328	338	3,0	-19,3
Construcció	15.459	16.502	17.331	17.291	16.837	17.326	2,9	-14,9
Construcció d'edificis	9.515	10.082	10.818	10.717	10.421	10.709	2,8	-20,9
Enginyeria civil	263	287	248	231	220	217	-1,4	-50,2
Activitats de construcció especialitzada	5.681	6.133	6.265	6.343	6.196	6.400	3,3	0,3
Serveis	73.028	75.259	76.488	77.897	76.548	79.151	3,4	17,3
Comerç i reparacions	16.565	16.442	16.386	15.884	15.474	15.610	0,9	-19,3
Transport i emmagatzematge	4.294	4.435	4.356	4.609	4.713	4.891	3,8	1,3
Hoteleria	10.393	10.771	10.637	10.679	10.403	10.776	3,6	3,9
Informació i comunicacions	1.466	1.549	1.542	1.515	1.535	1.620	5,5	41,7
Activitats financeres i assegurances	1.762	1.778	1.737	1.765	1.803	1.891	4,9	9,9
Activitats immobiliàries	6.362	6.872	7.105	7.335	7.333	7.732	5,4	104,8
Activitats professionals, científiques i tècniques	10.355	10.823	11.280	11.510	11.244	11.541	2,6	11,9
Activitats administratives i serveis auxiliars	7.634	7.968	8.228	8.574	8.427	8.821	4,7	73,8
Educació	2.267	2.301	2.324	2.462	2.371	2.520	6,3	69,6
Activitats sanitàries i serveis socials	4.104	4.270	4.350	4.576	4.433	4.584	3,4	43,2
Activitats artístiques, recreatives i d'entreteniment	2.879	2.932	3.272	3.465	3.306	3.546	7,3	58,9
Altres serveis	4.947	5.118	5.271	5.523	5.506	5.619	2,1	40,2

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2023), Directori Central d'Empreses (DIRCE)

Gràfic I-1.4.

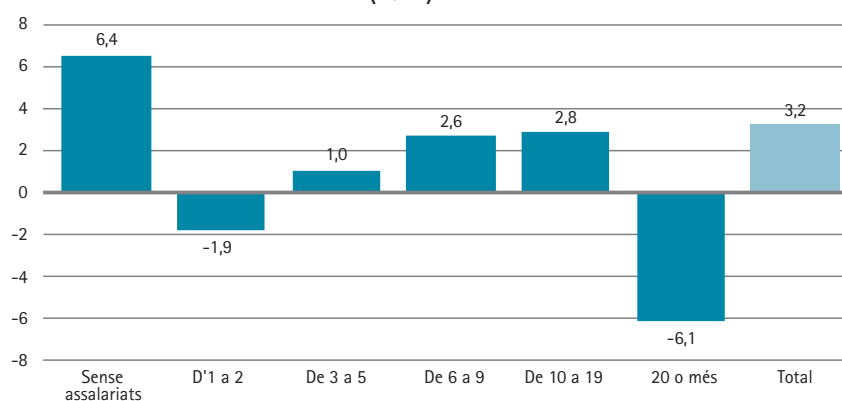
Variació, en %, del nombre d'empreses a les Illes Balears per sectors (CNAE09) (2008-2022)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2023), Directori Central d'Empreses (DIRCE)

Gràfic I-1.5.

Variació interanual del nombre d'empreses segons el nombre de persones assalariades (2022)

Font: INE (2023), Explotació estadística del Directori Central d'Empreses (DIRCE)

1.3.

L'ANÀLISI DE LA DEMANDA DE LES ILLES BALEARS

El darrer informe de Funcas, *El balance económico regional (autonomías y provincias, años 2000 a 2010)*, de Pablo Alcaide Guindo, va ser publicat el maig de 2012. Aquest era l'únic informe de referència a Espanya que permetia fer una anàlisi comparativa dels diferents components de la demanda final per comunitats autònomes i treure els comptes regionalitzats de les capacitats o les necessitats de finançament de les economies regionals. La col·lecció completa de les memòries del CES de les Illes Balears permet fer un seguiment acurat d'aquestes macromagnituds de les Illes Balears en comparació amb la resta de comunitats autònomes en el període 2000-2011⁶.

Malauradament, aquesta anàlisi ja no es pot desenvolupar en el cas de les Illes Balears, en espera que l'Ibestat repregui les dades de la comptabilitat regional emmarcades dins del nou MIO-2014, i es pugui reprendre una anàlisi completa dels diferents components de la demanda final⁷.

L'únic component de la demanda final que sí que es pot continuar analitzant és el que fa referència a l'anàlisi sobre el saldo net

exterior comercial a partir de les dades de duanes, que donen informació desglossada per a productes de les exportacions i de les importacions. Aquesta anàlisi es pot consultar a totes les memòries del CES des de l'any 2001.

1.3.1. SALDO EXTERIOR⁸

El dinamisme de la demanda, tant interna (mesurada a través de les importacions) com externa (de les exportacions), es reflecteix en les bones xifres del comerç exterior. Aquest dinamisme està afectat per l'encariment general de preus tant a escala nacional com internacional i intensifica els percentatges de creixement respecte al 2021, tant de les importacions com de les exportacions.

En aquest sentit, les exportacions creixen un 42 %, fins a registrar els 2.604,5 milions d'euros, una de les xifres més elevades de la sèrie. D'altra banda, les importacions augmenten un 61 % fins als 2.256,5 milions d'euros, una altra xifra rècord. A més, si les xifres es corregeixen de calendari i estacionalitat, els valors de tendència anual de les exportacions i de les importacions són els més alts de la sèrie, només comparables amb els de 2007-2008.

En conseqüència, el saldo comercial és positiu (347,9 milions d'euros). El valor de les exportacions torna a ser superior al de les importacions el 2022. Aquest fet, que és inusual en una economia insular tan dependent de l'exterior, s'ha repetit de forma consecutiva en els darrers tres

6. Les memòries del CES es poden consultar a: www.caib.es/sites/ces/es/llmemoria_socioeconomica_laboral.

7. Cal recordar que Miquel Alenyà, com a director de *l'Evolució econòmica de les Illes Balears* (sèrie completa que abasta des de l'any 1973 fins al 2000), ja elaborava una anàlisi dels diferents components de la demanda final d'acord amb la metodologia de la comptabilitat regional.

8. L'autora dels apartats de l'1.3.1 a 1.3.4 «El saldo net exterior» és Catalina Barceló Horrach.

anys. Només s'han trobat xifres similars el 2009. No obstant això, sembla que l'excés d'exportacions del 2022 s'està reduint respecte als dos anys anteriors.

Tanmateix, per comprendre millor el resultat, és important analitzar quines partides componen el saldo comercial i com s'han comportat el 2022 (vegeu el [quadre I-1.9](#)). S'observa que tres quartes parts corresponen a combustibles, plàstics o reparacions d'embarcacions o avions, la qual cosa distorsiona la producció del sector industrial balear. A més, en aquest cas, l'any està marcat per un fort impacte inflacionista que afecta el valor de les exportacions.

1.3.2. EXPORTACIONS⁹

L'any comença amb força i les exportacions continuen recuperant-se. Les vendes a l'exterior des de les Illes Balears van arribar als 2.604,5 milions d'euros, tot augmentant un 42 % respecte a l'any anterior (que ja s'havia incrementat un 13 %). S'arriba a una de les xifres més altes de la sèrie.

Si fem una anàlisi retrospectiva, observam que durant èpoques d'expansió, les exportacions se situaven al voltant dels 1.500

9. La informació estadística que s'analiza prové del CSC-Agència Tributària corresponent a la classificació Origen/destí - Fiscal. Això vol dir que s'usa la classificació relativa a la duana des d'on es fa l'operació (aquest és el criteri utilitzat pel Departament de Duanes, Ministeri d'Economia), i si aquesta és desconeguda, s'utilitza la classificació fiscal, que utilitza el codi de domicili fiscal de l'empresa per classificar l'operació.

A més, les estadístiques emprades per l'any 2022 no són definitives. És a dir, poden experimentar canvis en el futur. La qualificació definitiva és fins a desembre de 2021. Per tant, les conclusions d'aquest capítol requereixen certa prudència per part del lector.

milions d'euros, mentre que en períodes de crisi es reduïen a 800-900 milions d'euros. No obstant això, en l'última dècada, l'existència de les *partides distorsionants* ha guanyat tant protagonisme que ha arribat a modificar la xifra orientativa. Els plàstics, els combustibles i les peces de vaixells o aeronaus, més relacionats amb el sector dels serveis i el turisme que amb la producció industrial, han arribat a representar dos terços del total. A més, el 2022 aquest percentatge ha arribat a un 73 %, el més alt de la sèrie. En altres paraules, tres de cada quatre partides exportades corresponien a productes no produïts a les Illes que prèviament van ser importats en gran part. Aquestes partides distorsionants s'analitzen de forma separada.

Concretament, les vendes més importants continuen sent els plàstics (botelles d'aigua, lleixiu i detergent, principalment), els combustibles, els productes químics orgànics (gas natural i altres) i les peces per reparar aeronaus i vaixells. En total, sumen 1.896,4 milions d'euros, amb la qual cosa augmenta un 53 % (enfront del 16 % de l'any anterior). Aquestes partides reflecteixen el moviment del flux de turistes arribats per via aèria i marítima, així com el moviment continuat per carretera relacionat amb el proveïment de carburant de vehicles, tant dels residents com dels turistes (lloguer de cotxes, taxis, transport públic o transport col·lectiu privat). A més, cal afegir-hi l'encariment dels preus.

Pel que fa als combustibles minerals i els avituallaments a tercers (principalment a través d'aeronaus i embarcacions), s'arriba a un nou rècord i es converteix en la partida més exportada. S'assoleixen els 804,5 milions d'euros, una quantitat similar a la

de totes les partides productives de Mallorca exportades. Aquesta partida augmenta un 152 % a causa de l'encariment dels subministraments, ja que la quantitat exportada només s'incrementa un 35 %.

En segon lloc, es posicionen les exportacions de plàstics, que en un 90 % eren botelles d'aigua, lleixiu, detergent, etc. Continuen destacant pels seus valors desorbitats i pesos en una economia insular com la nostra. Es van vendre plàstics per un valor de 749,3 milions, que, a més, augmenten un 16 %. I, com en anys anteriors, el motiu per assolir aquesta quantitat continua sent una incògnita. Tot i això, la resposta més probable és que es tracti d'una empresa que produeixi fora i tingui el domicili fiscal a les Illes, d'aquí que el seu còmput s'assigni a les Balears.

Després, continuen les exportacions de peces que s'empren en les reparacions d'aeronaus, vaixells i les seves parts, que se situen en el tercer lloc. En total, es registren 177,8 milions d'euros, la qual cosa suposa un augment del 12 % respecte a l'any anterior.

Finalment, se situen les exportacions de productes químics orgànics, com l'età, el metà, el propà i el gas natural, essencials des del punt de vista industrial i comercial. Aquesta partida es va encarir al llarg de l'any a causa de les restriccions de la guerra d'Ucraïna i de l'augment de la demanda interna a causa de la intensa activitat industrial i comercial. Tanca l'any amb 164,6 milions d'euros, un 43 % més que el 2021.

Per diferència, aquest 27 % restant d'exportacions, anomenades «exportacions productives», sumen 708,1 milions

d'euros. Les partides més importants són principalment: calçat; olis per a higiene i cosmètica; vehicles automòbils; gomes i resines alimentàries; calderes i aparells mecànics; sabons; material elèctric; fruites, i mobles.

El calçat és un producte consolidat entre les exportacions de les Balears. El 2022 se situa en primera posició, amb 78,7 milions d'euros. Creix un 8 % respecte al 2021. És un producte de gran valor afegit, ja que el preu mitjà és de 68 euros per quilo exportat.

En segona posició se situa un altre producte de gran valor afegit: els olis per a higiene i cosmètica. S'exporten olis per valor de 76,6 milions d'euros, la qual cosa suposa un increment del 57 % respecte al 2021. No obstant això, també s'exporta el doble de quilos (1,9 milions de quilos), fet que n'abarateix el preu de venda respecte al 2021: es passa de 54 €/kg el 2021 a 39 €/kg el 2022.

A diferència d'anys anteriors, les exportacions de vehicles automòbils no destaquen el 2022. Hi ha pocs cotxes de lloguer a l'estiu i això es nota en les exportacions de final de temporada estival. Es tanca l'any amb 70,2 milions d'euros i se situa en tercer lloc. Retrocedeix un 60 % respecte a l'any anterior.

En quart lloc es posicionen les gomes i resines alimentàries, que assoleixen un nivell d'exportacions de 67,5 milions, una quantitat que duplica la registrada el 2021 a causa de l'encariment del preu, ja que la quantitat venuda és menor (un 26 % menys).

QUADRE I-1.9. COMERC EXTERIOR PER SECCIONS ARANZELÀRIES AMB ORIGEN I DESTÍ A LES ILLES BALEARS (EUROS) (2020-2022)

	Exportacions			Importacions				
	2020	2021	2022	%	2020	2021	2022	%
Total	1.624.474,671	1.831.910,476	2.604.485,983	42%	996.011,381	1.404.571,771	2.256.492,332	61%
Partides distorsionants	1.062.191,799	1.236.841,807	1.896.370,033	53%	393.717,799	772.740,502	1.319.323,595	71%
Combustibles minerals: combustibles	20.916,074	235.762,739	350.934,472	49%	67.204,569	158.316,295	305.869,215	93%
Plàstic i les seves manufactures: polímers d'etilè	425.552,512	643.946,707	749.310,336	16%	86.942,144	125.111,655	134.209,514	7%
Productes químics orgànics: hidrocarburs acíclics	91.282,277	115.042,491	164.651,405	43%	154.923,812	220.175,908	127.129,395	-42%
Aeronaus, vaixells i les seves parts	333.761,521	158.138,933	177.828,893	12%	79.690,907	261.076,463	745.512,641	186%
No classificats: actualment a tercers	190.679,416	83.950,937	453.644,927	440%	4.956,366	8.060,182	6.602,829	-18%
Total sense partides distorsionants	562.282,872	595.068,669	708.115,950	19%	602.293,582	631.831,269	937.168,738	48%
Aliments	63.399,848	79.209,594	128.889,263	63%	106.882,146	56.941,946	108.626,965	91%
Preparacions d'aliments i begudes	17.197,015	27.229,508	49.631,442	82%	32.626,587	37.565,081	55.094,524	47%
Minerals (sal, sofre, terres i pedres, guix, calç i ciments)	1.914,296	2.407,730	1.597,640	-34%	5.283,667	4.733,903	8.926,395	89%
Productes d'indústries químiques i derivats (olis, sabons, etc.)	71.183,632	98.189,049	162.587,940	66%	58.201,730	74.626,280	86.145,737	15%
Productes plàstics (cautiu)	91,928	4.180,108	4.418,318	6%	10.945,405	12.513,498	14.558,517	16%
Pells, cuir, pel·leteria i les seves manufactures	4.230,737	3.881,293	4.863,848	25%	12.380,386	14.434,970	18.206,733	26%
Fusta, carbó vegetal, suro i les seves manufactures	7.179,069	1.855,273	4.171,137	125%	12.050,273	13.511,981	16.330,160	21%
Paper i manufactures, arts gràfiques	2.263,639	3.516,396	2.983,457	-15%	5.642,867	6.726,132	7.906,051	18%
Materials tèxtils i les seves manufactures	9.593,542	11.900,489	20.058,012	69%	101.887,030	76.661,305	95.457,095	25%
Calçat i complements (barrets, paraigües, etc.)	73.488,875	73.176,965	79.081,590	8%	29.051,833	38.159,744	43.071,192	13%
Manufactures de pedra, ciment, ceràmica i vidre	6.786,957	7.359,645	14.942,561	103%	15.590,328	18.307,166	28.686,692	57%
Perles fines, pedres, metalls preciosos i bijuteria	5.293,873	6.237,810	8.646,313	39%	5.208,898	5.391,932	10.322,373	91%
Metalls comuns i les seves manufactures	12.733,762	11.724,250	19.370,901	65%	21.380,919	26.035,225	35.525,570	36%
Màquines, aparells i material elèctric	54.850,897	54.291,768	92.286,176	70%	96.340,673	126.751,459	223.684,553	76%
Material de transport	211.648,086	181.732,837	70.296,716	-61%	18.812,191	27.347,167	48.261,945	76%
Òptica, fotografia i cinema, aparells de precisió	4.916,250	8.939,695	9.745,940	9%	20.653,729	28.720,486	37.529,700	31%
Armes i munició, les seves parts i accessoris	126,631	100,150	188,721	88%	9,252	8,095	16,345	102%
Mercaderies i productes diversos	13.973,028	14.676,245	21.513,126	47%	46.148,023	57.857,034	84.757,717	46%
Objectes d'art, de col·lecció o d'antiguitat	1.410,808	4.459,863	12.842,848	188%	3.197,647	5.537,864	14.060,472	154%

continua

	Saldo exterior				Diferència	%
	2020	2021	2022			
Total	628.463.290	427.338.705	347.993.651	-79.345.055	-19%	
Partides distorsionants	668.474.000	464.101.304	577.046.438	112.945.134	24%	
Combustibles minerals; combustibles	-46.288.496	77.446.445	45.065.256	-32.381.188	-42%	
Plàstic i les seves manufactures; polimers d'etilè	338.610.367	518.835.052	615.100.822	96.265.770	19%	
Productes químics orgànics: hidrocarburs acíclics	-63.641.535	-105.133.418	37.522.010	142.655.427	-136%	
Aeronaus, vaixells i les seves parts	254.070.614	-102.937.530	-567.683.748	-464.746.218	451%	
No classificats: avituallament a tercers	185.723.050	75.890.755	447.042.098	371.151.343	489%	
Total sense partides distorsionants	-40.010.710	-36.762.599	-229.052.788	3.248.111	523%	
Aliments	-43.482.299	22.267.648	20.262.298	-2.005.350	-9%	
Preparacions d'aliments i begudes	-15.429.572	-10.335.573	-5.463.082	4.072.491	-47%	
Minerals (cal, sofre, terres i pedres, guix, calç i ciments)	-3.369.372	-2.326.173	-7.328.754	-5.002.582	215%	
Productes d'indústries químiques i derivats (olis, sabons, etc.)	12.981.902	23.562.769	76.442.203	52.879.435	224%	
Productes plàstics (cautxú)	-10.853.477	-8.333.390	-10.140.198	-1.806.808	22%	
Pells, cuir, pel·leteria i les seves manufactures	-8.149.650	-10.553.678	-13.342.884	-2.789.207	26%	
Fusta, carbó vegetal, suro i les seves manufactures	-4.871.204	-11.656.708	-12.159.023	-502.315	4%	
Paper i manufactures, arts gràfiques	-3.379.228	-3.209.736	-4.922.594	-1.712.858	53%	
Materials tèxtils i les seves manufactures	-92.293.488	-64.760.815	-75.399.083	-10.638.268	16%	
Calçat i complements (barres, paraigües, etc.)	44.437.042	35.017.221	36.010.398	993.177	3%	
Manufactures de pedra, ciment, ceràmica i vidre	-8.803.371	-10.947.521	-13.744.131	-2.796.611	26%	
Perles fines, pedres, metalls preciosos i bijuteria	84.975	845.878	-1.676.061	-1.843.938	-298%	
Metalls comuns i les seves manufactures	-8.647.157	-14.310.976	-16.154.669	-1.843.693	13%	
Màquines, aparells i material elèctric	-41.489.776	-72.459.691	-131.398.377	-58.938.686	81%	
Material de transport	192.835.895	154.385.671	22.034.771	-132.350.899	-68%	
Òptica, fotografia i cinema, aparells de precisió	-15.737.478	-19.780.791	-27.783.761	-8.002.969	40%	
Armes i munició, les seves parts i accessoris	117.379	92.055	172.376	80.321	87%	
Mercaderies i productes diversos	-32.174.995	-43.180.788	-63.244.591	-20.063.803	46%	
Objectes d'art, de col·lecció o d'antiquitat	-1.786.838	-1.078.001	-1.217.623	-139.623	13%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del CSC-Agència Tributària

En cinquena posició hi ha les exportacions de calderes, màquines i aparells metàl·lics (60,7 milions d'euros), que dupliquen les exportacions respecte a l'any passat. Seguidament, ocupant la sisena posició, s'exporten sabons i altres productes de neteja. Després de quatre anys consecutius de creixement, es van vendre productes per valor de 36,4 milions. Augmenta un 32 % respecte al 2021.

Les vendes de productes diversos d'indústries químiques se situa en setena posició, amb un valor de 34,2 milions d'euros. Creixen un 103 % respecte a l'any anterior i es ven la mateixa quantitat de producte.

Les exportacions d'aparells i material elèctric assoleixen la vuitena posició, en exportar productes per valor de 31,6 milions d'euros. Creix un 25 % en valor i un 33 % en quantitat. A continuació, les de fruites se situen en novena posició. S'exporten cítrics, melons i síndries per valor de 20,9 milions. A diferència de les anteriors, aquestes exportacions es redueixen un 14 % respecte al 2021. Finalment, en la desena posició, se situen les exportacions de mobles (20,3 milions), que augmenten un 50 % en valor i un 14 % en quantitat.

En resum, les exportacions d'aquests deu productes, que representen el 70 % del total exportat sense partides distorsionants, es destinen majoritàriament al mercat europeu. En total sumen 497,1 milions d'euros.

1.3.3. IMPORTACIONS

El nivell d'importacions continua augmentant a un ritme elevat, tot reflectint no només el dinamisme del consum interior,

gràcies al mercat turístic, sinó també l'encaïment generalitzat dels preus dels productes importats. L'any finalitza amb 2.256,5 milions d'euros, un 61 % més que el 2022. S'assoleix una de les xifres més elevades de tota la sèrie. Si s'analitza aquesta dada corregida d'estacionalitat i calendari, llavors es va tancar l'any amb una xifra similar a la del 2007-2008, anys de plena ebullició econòmica insular i mundial i pròleg a l'esclat de la bombolla immobiliària.

De la mateixa manera que les exportacions, aquest total està alterat per algunes partides distorsionants, com les peces d'aeronaus i vaixells (745,5 milions), els combustibles i avituallament a tercers (312,5 milions), els plàstics (134,2 milions) i els productes químics orgànics en forma d'hidrocarburs (127,1 milions). En conjunt, aquestes partides sumen 1.319,3 milions d'euros, el doble de les importades el 2021 (772,7 milions). Crida l'atenció com n'augmenta el protagonisme respecte al total importat, que passa de representar un 55 % el 2021 a un 58 % el 2022, i es converteix en un dels percentatges més elevats de tota la sèrie.

Per diferència, s'obtenen les importacions productives: s'assoleixen els 937,2 milions d'euros. Això suposa un increment del 48 %. Entre les partides productives, continuen destacant les compres de calderes i aparells metàl·lics, màquines, mobles, vehicles de transport, calçat, roba, joguines i esport, olis essencials i peix.

Per quart any consecutiu, les importacions de calderes i màquines i aparells mecànics, amb 139,2 milions d'euros, continuen liderant el rànquing. Creixen un 79 % res-

pecte al 2021. Crida l'atenció com, tot i que el valor importat, assolien una de les xifres més elevades de la sèrie, la quantitat importada es redueix un 21 %. D'una banda, s'inclouen les importacions de reactors, turboreactors, turbopropulsors i altres turbines de gas, i, de l'altra, màquines d'aire condicionat, congeladors, campanes i bombes d'aire, entre d'altres.

La segona posició és per a les importacions de màquines i material elèctric, amb 84,5 milions d'euros, que s'incrementen un 72 % respecte al 2021. En aquest cas, els quilos també augmenten (80 %).

Les importacions de mobles se situa en tercera posició, amb 50,7 milions d'euros, i creix un 33 % respecte a l'any anterior. Les segueixen les compres de vehicles automòbils, en quart lloc. Les seves importacions arriben a un valor de 48,2 milions d'euros i augmenten un 77 % respecte al 2021. En tots dos casos, les quantitats importades també superen les registrades el 2021: un 15 % i un 37 %, respectivament.

En cinquena posició, s'importa calçat per valor de 38,1 milions d'euros, una xifra similar al 2021. Augmenta un 5 % respecte a l'any anterior, encara que la quantitat és un 55 % superior a la del 2021.

A continuació, s'importa roba de vestir de punt i roba de vestir excepte de punt. Concretament, es comptabilitzen compres de roba de vestir de punt —partida que inclou des de vestits i altres peces de roba fins a roba de llit i de parament per als allotjaments turístics i els uniformes de treball— per valor de 35,9 milions d'euros. Augmenta un 14 % respecte al 2021. D'altra banda, les importa-

cions de peces i complements de vestir excepte de punt arriben als 32,8 milions d'euros, la qual cosa suposa un 18 % més que el 2021. Pel que fa a la quantitat importada de les peces, excloent les de punt, crida l'atenció que es redueix un 15 %.

S'importen joguines i articles d'esport i oci per valor de 29,4 milions d'euros, un 72 % més respecte al 2021. Se situen en vuitena posició. En aquest cas, també s'incrementa la quantitat importada en un 64 %. Les segueixen les compres d'olis essencials, que es posicionen en novena posició, amb un valor de 27,8 milions d'euros. Augmenten un 14 % respecte al 2021 en valor, ja que la quantitat és la mateixa. Finalment, se situen les compres de peix, amb 21,6 milions, un 174 % més que el 2021. Crida l'atenció que la quantitat també augmenta respecte al 2021, un 161 %.

En total, aquestes deu primeres importacions representen el 54 % del valor total de les importacions, sense tenir en compte les partides distorsionants. En total s'assoleixen 508,2 milions d'euros.

1.3.4. SALDO COMERCIAL

A conseqüència del major valor de les exportacions que de les importacions, el saldo comercial és positiu, tot i que menor que el 2021. L'excés comercial s'estima en 347,9 milions d'euros, un 19 % menys que l'any anterior.

Aquest comportament suposa una situació poc comuna en el nostre comerç exterior, que sol registrar dèficits comercials a causa de la insularitat, i la població majoritària-

ment s'abasteix de productes de fora i de la limitada producció industrial (vegeu el **gràfic I-1.6**). Aquestes circumstàncies limiten el volum de les exportacions, encara que en els darrers anys s'han vist impulsades per les vendes de combustibles, plàstics i peces d'aeronaus i vaixells. Aquest saldo exterior positiu s'explica pel fort superàvit de les partides distorsionants (577,0 milions), ja que el saldo de les partides productives és deficitari (-229,1 milions).

un augment del 83,9% i representa una variació absoluta positiva de 207,76 milions d'euros provinents de l'exterior.

En el conjunt de comunitats autònomes, aquest creixement és inferior, amb un 14,4%. S'arriba a 34.178 milions d'euros, amb un increment absolut de 4.292,5 milions d'euros, per la qual cosa les Balears guanyen 0,7 punts en la seva participació, que l'any 2021 va ser de l'1,16%.

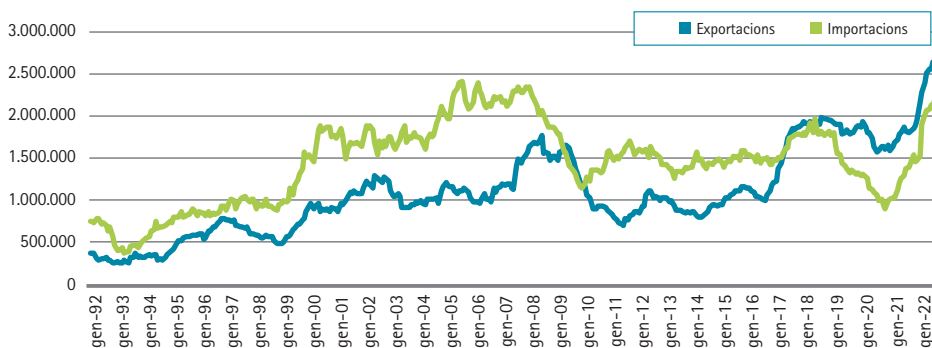
La Comunitat de Madrid continua sent la regió amb més capacitat d'atracció de les inversions estrangeres amb 17.225,8 milions d'euros, tot i que el seu pes en el total (50,4%) es veu reduït perquè no és capaç de treure més inversió (-4.734 milions) i la majoria de comunitats tornen a sumar aportacions estrangeres. Destaquen els increments en nombres absoluts del País Basc (+3.976 milions) i la Comunitat Valenciana (1.169 milions), que han assolit els majors pesos en el tauler autonòmic dels darrers anys (16,1% i 6%, respectivament).

1.4.

LA INVERSIÓ ESTRANGERA

Les dades del registre d'inversions exteriors del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme assenyalen que la inversió bruta estrangera sense entitats de tinença de valors estrangers (ETVE) per comunitats autònomes per a l'any 2022 a les Illes Balears és de 455,3 milions d'euros, un total que suposa

Gràfic I-1.6.
Evolució de la tendència de les exportacions i importacions (1992-2022).
 Tendència corregida d'estacionalitat i calendari

Font: AEAT (2023), Aduanes

1.5.

ELS PREUS

Si s'hagués de triar un protagonista principal de la conjuntura macroeconòmica mundial dins de les economies desenvolupades, aquest seria la inflació. Tot i que és difícil arribar a un consens entre els experts sobre totes les causes que han desencadenat aquesta escalada de preus, les principals teories apunten a un abús de les polítiques monetàries expansives reiterades durant l'última dècada, als colls de botella provocats en el transport per la pandèmia, el sobreescalfament de l'economia després de la letargia de 2020 i l'encariment de les matèries primeres a causa de la guerra d'Ucraïna, factors que en un grau més o menys elevat han generat un increment de preus inèdit a Europa des de les dècades dels setanta i vuitanta, amb la crisi del petroli.

A més, alguns autors també assenyalen la possibilitat que les empreses hagin aprofitat l'excés de demanda de la recuperació per incrementar els marges de beneficis. El darrer informe de previsions econòmiques de l'OCDE estima que aproximadament tres quartes parts de l'augment de la inflació interna de l'Estat, és a dir, deixant-ne fora la inflació generada per l'augment dels preus de l'energia, es deuen als beneficis empresarials. Això va en línia del darrer informe anual del Banc d'Espanya¹⁰ i la seva descomposició del deflactor del PIB entre els costos laborals unitaris (CLU) i l'excedent brut d'explotació unitari (EBE).

10. Banc d'Espanya. *Informe anual 2022*. Disponible a: www.bde.es/wbe/es/publicaciones/informes-memorias-anales/informe-anual/informe-anual-2022.html.

Tanmateix, part d'aquest comportament es pot enquadrar dins del *rebot* que han patit la majoria de macromagnituds respecte de 2020, quan la tònica va ser la inversa i el component EBE marcava valors negatius. De fet, en altres estudis recents¹¹ i des del Banc d'Espanya s'apunta que el que han fet els marges empresarials és recuperar el terreny perdut en els dos anys anteriors i tornar a nivells similars de 2019.

Sigui com sigui, les Illes Balears no són alienes a aquest context, que s'afegeix als problemes endèmics d'insularitat i cost de l'habitatge. Així les coses, l'índex general de preus (IPC) per al 2022 va escalar fins a una mitjana anual del 8,1 %, una dada lleugerament inferior a l'experimentada a escala nacional (8,4 %) però que, sens dubte, esmicola tots els rècords de la sèrie i no troba registres tan elevats des dels inicis de la dècada dels vuitanta. L'anàlisi de l'evolució mensual indica que els pics inflacionaris més elevats durant l'any arribaren al mes d'agost, amb una variació interanual del 10,8 %. Tanquen l'any amb una inflació acumulada de gener a desembre del 5,5 %, una xifra idèntica al conjunt de l'Estat i la més baixa dels països de l'eurozona, que, amb una pujada del 9,2 %, posa de manifest el caràcter global d'aquest fenomen.

Entre totes les comunitats autònomes, les Balears és de les que presenta un increment de preus més moderat, tot i que, al cap i a la fi, totes es mouen en una

11. Vegeu: FUMAS, V. (2023). «¿Inflación de costes o inflación de márgenes empresariales?» A: Funcas (2023). *Documentos de treball i notes tècniques*. Disponible a: www.funcas.es/documentos_trabajo/inflacion-de-costes-o-inflacion-de-margenes-empresariales/.

forquilla força estreta entre el 10,1 % de Castella-la Manxa i el 7,5 % de les Canàries. Fora de les fronteres nacionals, la tònica és similar i les potències econòmiques de referència experimenten repunts de preus.

A través de l'anàlisi per grups ECOICOP, s'observa que fonamentalment l'encariment desmesurat de preu està motivat en tres orígens, tots molt vinculats a la conjuntura actual i als factors descrits a l'inici d'aquest apartat. El grup que més s'encareix el 2022 és el referit a habitatge, aigua, gas i altres combustibles, amb una pujada del 13,3 %. Troba l'explicació en dos aspectes diferenciats: el problema del preu de l'habitatge a les Balears i el tensionament de les matèries primeres energètiques a causa de l'escalada geopolítica per la guerra entre Rússia i Ucraïna.

Molt relacionat amb aquest darrer factor hi ha els altres dos grups que més pugen —preu del transport (11,9 %) i els aliments i begudes (10,6 %)— i que provoquen un efecte indirecte en altres sectors. De fet, la majoria de grups experimenten els majors increments dels darrers vint anys o s'hi fan molt a prop, especialment els restaurants i els hotels (7,7 %) (vegeu el [quadre I-1-10](#) i el [gràfic I-1.7](#)).

Tanmateix, el fenomen inflacionari demostra tenir una permeabilització clara més enllà dels aliments i l'energia. Així, la inflació subjacent, que elimina de la cistella els elements més volàtils com són els aliments no elaborats i els productes energètics, experimenta un augment mitjà del 5,3 % el 2022, també proper

al del conjunt nacional (5,2 %). L'evolució interanual d'aquesta categoria toca màxim durant l'agost, amb un increment del 7 %, i tanca l'any amb un acumulat del 7,1 %.

Paga la pena recordar que aquesta inflació té un comportament més estable i retardat i, en l'argot econòmic, s'anomena *sticky-inflation* o inflació enganxosa, perquè és més difícil de revertir i, per això, sovint els bancs centrals la vigilen de prop per ajustar la seva política monetària i evitar efectes de segona ronda (vegeu el [gràfic I-1.8](#)). De fet, l'evolució dels preus ha marcat l'agenda dels bancs centrals arreu del món i ha donat lloc a pujades de tipus d'interès molt significatives, un fet que ha caracteritzat l'economia global de 2022 i que s'analitzarà més endavant en aquesta memòria.

1.6.

L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA PER CAPITA I LA RENDA FAMILIAR DISPONIBLE PER COMUNITATS AUTÒNOMES

1.6.1. LA POSICIÓ RELATIVA DE LES BALEARS EN TEMES DE RENDA PER CAPITA PER COMUNITATS AUTÒNOMES

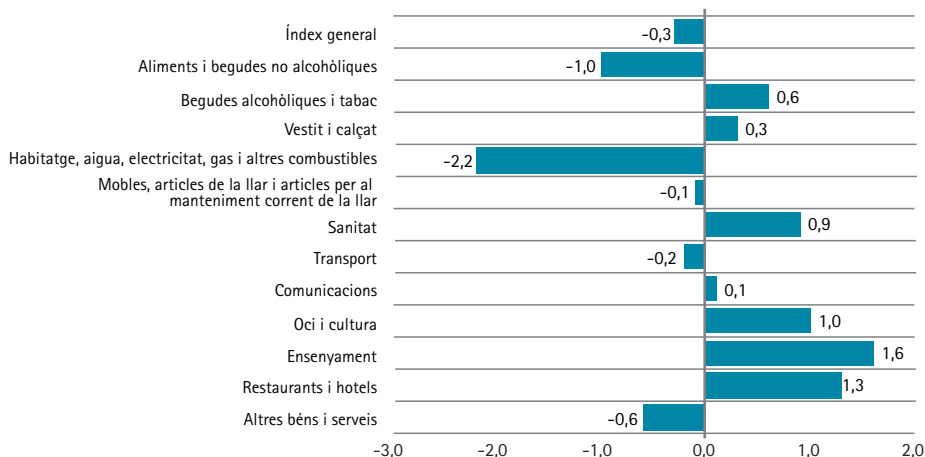
En aquest apartat s'analitza la posició relativa de les Balears en termes de renda *per capita* i renda familiar disponible respecte a la resta de comunitats autònomes a partir de la informació de Funcas i de l'INE.

	QUADRE I-1.10. ÍNDEX DE PREUS DE CONSUM (IPC) D'ESPANYA I BALEARS PER GRUPS ECOICOP (2021-2022) (BASE 2021)										
	Espanya					Illes Balears					Dif. taxa creixement (Balears-Espanya)
	2021	2022	Taxa creixement anual	2021	2022	Taxa creixement anual	2021	2022	Taxa creixement anual		
Índex general	100,0	108,4	8,4	100,0	108,1	8,1				-0,3	
Aliments i begudes no alcohòliques	100,0	111,6	11,6	100,0	110,6	10,6				-1,0	
Begudes alcohòliques i tabac	100,0	103,9	3,9	100,0	104,5	4,5				0,6	
Vestit i calçat	100,0	102,7	2,7	100,0	103,0	3,0				0,3	
Habitatge, aigua, electricitat, gas i altres combustibles	100,0	115,5	15,5	100,0	113,3	13,3				-2,2	
Mobles, articles de la llar i articles per al manteniment corrent de la llar	100,0	106,3	6,3	100,0	106,2	6,2				-0,1	
Sanitat	100,0	101,1	1,1	100,0	102,0	2,0				0,9	
Transport	100,0	112,2	12,1	100,0	111,9	11,9				-0,2	
Comunicacions	100,0	98,7	-1,3	100,0	98,8	-1,2				0,1	
Oci i cultura	100,0	102,8	2,8	100,0	103,8	3,8				1,0	
Ensenyament	100,0	101,2	1,2	100,0	102,8	2,8				1,6	
Restaurants i hotels	100,0	106,4	6,4	100,0	107,7	7,7				1,3	
Altres béns i serveis	100,0	103,5	3,5	100,0	102,9	2,9				-0,6	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2023), IPC

Gràfic I-1.7.

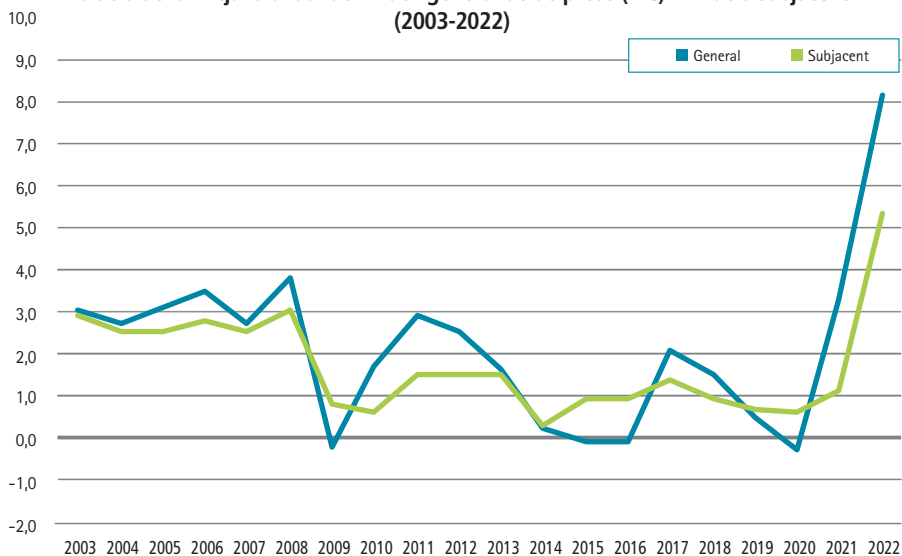
**Diferencial de la taxa de creixement del IPC entre Balears i Espanya per grups (2022)
(base 2021)**

Font: INE (2023), IPC

Gràfic I-1.8.

Evolució de la mitjana anual de l'índex general de de preus (IPC) i inflació subjacent (2003-2022)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2023), IPC

D'acord amb les estimacions de Funcas, el PIB *per capita* de les Illes Balears mesurada en relació amb la mitjana de l'Estat —en base 100 Espanya— es recupera fins a assolir nivells propers a la mitjana espanyola (98). El fet més interessant d'aquesta recuperació respecte a l'any passat (92,8) —coherent segons la recuperació explicada en aquest capítol— és la comparativa respecte al 2019 per avaluar l'evolució agregada durant aquest trienni atípic en termes macroeconòmics.

En efecte, aquestes estimacions indiquen que el descens progressiu del PIB *per capita* des de l'inici de segle (130,5) mantén la tendència a la baixa, atès que el 2019 les Illes Balears encara presentaven uns valors per sobre de la mitjana nacional (104,3). Hom pot pensar, de manera lògica, que si els models de Funcas situen la recuperació de les Balears més lluny dels nivells prepanidèmics que la del conjunt de l'Estat (95,2 per un 98,7 d'Espanya), també és lògic que la forquilla s'hagi fet més gran.

Tanmateix, l'anàlisi en profunditat de les dades mostra com els creixements del PIB en termes *per capita* són pitjors que els de la magnitud agregada tant de 2022 (10,8% per un 12% del PIB total) com per 2021 (10,3% per un 10,7% del PIB total), un pitjor comportament que també es va reiterar el 2020 (-24,3% per un -23,2% del PIB total). Queda clar, doncs, que més enllà que el creixement agregat hagi recuperat o no els nivells previs a la pandèmia, les Illes Balears continuen incidint en un model de rendiments *per capita* decreixents que s'allunya de mica

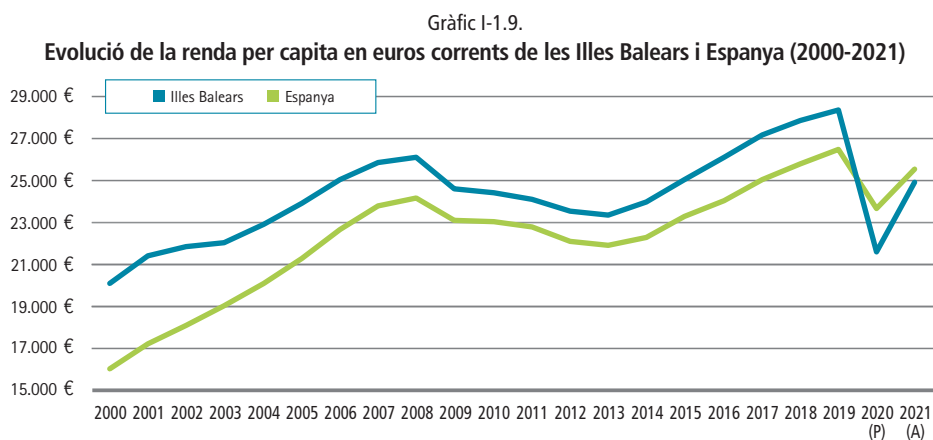
en mica de la mitjana estatal (vegeu el [quadre I-1.11](#))

En aquest marc, les Balears ocupen la vuitena posició del rànquing autonòmic, la primera comunitat que es troba per sota la mitjana nacional, just per darrere de la Rioja (104,7) i Aragó (111,1), i a molta distància d'un rànquing que continua liderant la Comunitat de Madrid (137,3). Les Illes Balears segueixen sent, doncs, la comunitat autònoma que més punts ha perdut respecte de la mitjana nacional des de l'inici del segle —32,5—, quan ocupava la segona posició, seguit només de forma comparable per les Canàries (-21,2 punts). A pesar de la recuperació i que Funcas mateix assenyalava que les Illes Balears podrien ser la que més cresqués de tot l'Estat (3,3% per un 1,3 d'Espanya), l'estimació per al 2023 en termes *per capita* pareix no millorar gaire, i encara evidencia un decalatge respecte de la mitjana nacional (98,4).

En nombres absoluts, les darreres dades disponibles per a l'any 2021 xifren el PIB *per capita* de les Illes Balears en 24.866 euros corrents, una quantitat que no incorpora el previsible increment del 2022 però que, en termes relatius, deixa una fotografia similar a les dades de Funcas. Així, el PIB *per capita* també se situa per sota de la mitjana nacional, de 25.498 euros, i ocupa la setena posició en el rànquing autonòmic. Aquests resultats no fan albirar, de moment, la recuperació de terreny respecte a l'any 2000, en què les dades de l'INE també situaven la renda il·lenca molt per sobre de la mitjana nacional (125,8%) i entre les més riques de tot l'Estat (vegeu els [gràfics I-1.9](#) i [I-1.10](#)).

QUADRE I-1.11. PIB PER CAPITA A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (ESPANYA = 100) (2000-2023)							
	2000	2010	2015	2020	2021	Previsió 2022	Previsió 2023
Andalusia	75,7	75,7	74,0	74,6	74,3	74,4	74,5
Aragó	107,2	109,3	107,7	110,8	111,1	111,0	110,8
Astúries	83,7	91,7	88,7	90,1	90,3	90,3	91,2
Illes Balears	130,5	105,9	106,0	88,8	92,8	98,0	98,4
Canàries	97,9	86,3	82,2	72,7	73,6	76,7	76,6
Cantàbria	94,7	94,5	91,2	93,0	92,8	91,7	91,8
Castella i Lleó	89,2	93,7	93,4	98,0	97,3	95,8	96,6
Castella-la Manxa	75,7	80,4	78,1	82,3	81,5	80,6	80,8
Catalunya	120,4	117,1	118,2	115,3	115,5	115,3	114,8
Com. Valenciana	95,3	88,1	87,7	87,8	87,6	87,1	86,7
Extremadura	63,5	71,5	71,2	75,0	74,6	74,2	74,8
Galícia	78,0	88,9	89,8	93,4	93,3	93,0	93,6
Madrid	133,0	134,0	137,2	137,9	138,0	137,3	136,9
Múrcia	87,4	83,2	86,0	86,2	85,3	84,6	83,8
Navarra	123,1	122,9	123,4	123,1	123,6	123,6	123,4
País Basc	120,6	128,7	130,1	130,0	130,6	131,4	132,2
La Rioja	108,1	108,2	107,0	106,3	105,3	104,7	104,4
Espanya	100	100	100	100	100	100	100

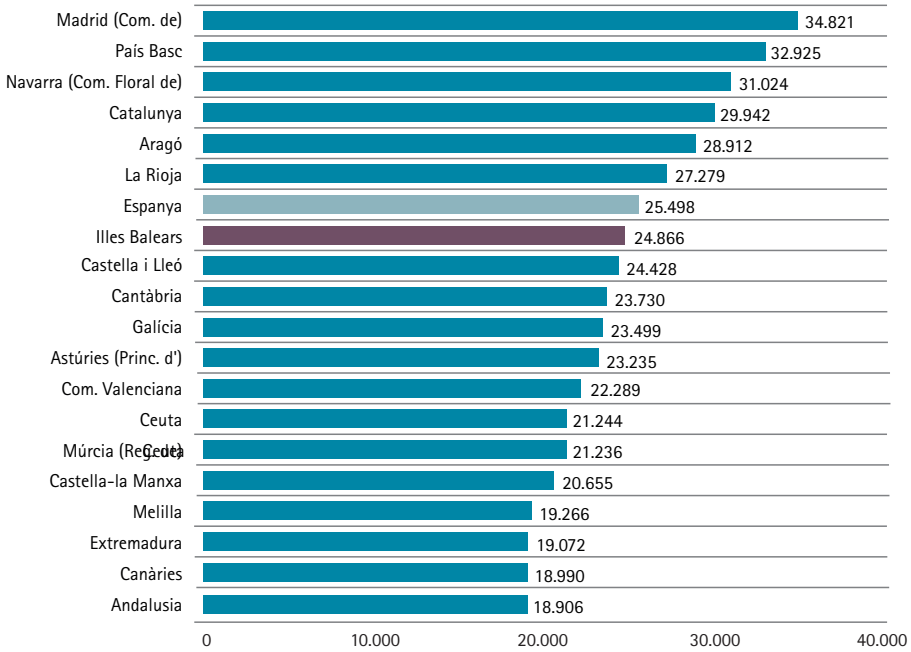
Font: Funcas

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'INE (2023), Comptabilitat Regional d'Espanya (CRE)

Gràfic I-1.10.

PIB per capita en euros per comunitats autònomes (2021)

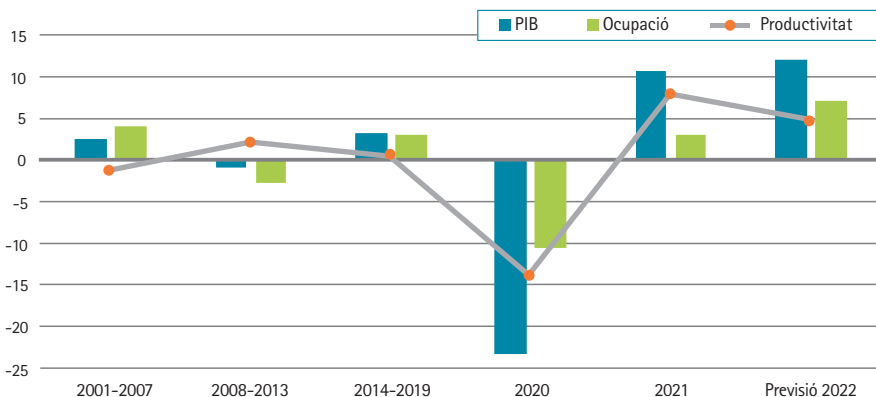
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'INE (2023), Comptabilitat Regional d'Espanya (CRE)

1.6.2. L'EVOLUCIÓ DELS FACTORS DETERMINANTS DE L'EVOLUCIÓ DE LA RENDA REAL PER CAPITA: LA PRODUCTIVITAT I LA TAXA D'ACTIVITAT DE LA POBLACIÓ

De la mateixa manera que les taxes de creixement del PIB, l'anàlisi del PIB *per capita* en la variació interanual més recent és més complex, no només perquè els intensos daltabaixos dels darrers anys poden fer perdre el focus, sinó perquè es tracta d'una variable intrínsecament estructural per la qual convé fer retrospectiva per una anàlisi curosa.

Així, segons les estimacions de Funcas, l'economia balear incrementa el PIB per habitant un 10,8% durant 2022, més del doble del que ho fa l'Estat (4,9%), però l'anàlisi triennal en conjunt revela que el PIB *per capita* hauria retrocedit prop d'un 7,5%, molt més que el descens del 2,3% que s'estima per a la mitjana nacional. Les Illes Balears continuen així la dinàmica observada des de l'inici de segle, en què presenten comportament més pobre respecte del conjunt de l'Estat als principals cicles macroeconòmics: durant l'expansió entre el 2001 i el 2007 (-0,7% per un 1,8% d'Espanya), a la gran crisi del

Gràfic I-1.11.
Creixement del PIB, l'ocupació i la productivitat per períodes a les Illes Balears (2001-2022)

Font: Funcas

Nota: les dades fins a l'any 2021 s'han actualitzat amb les dades de Funcas. L'any 2022 s'ha estimat a partir de la previsió de creixement de Funcas i les dades de l'EPA.

període 2008-2013 (-2,3 % per un -1,8 % d'Espanya) i en el període posterior de recuperació (2 % per un 2,4 % d'Espanya) (vegeu el [gràfic I-1.11](#)).

L'evolució de la renda real *per capita* es pot descompondre en dues variables: la productivitat, que fa referència a la renda o el PIB generat per ocupat i que recull la part qualitativa assimilada al progrés tècnic, i la taxa d'ocupació de la població regional¹², que es relaciona amb la dinàmica demogràfica i laboral i acull la part quantitativa, és a dir, les variacions de la producció *per capita* a partir d'una major proporció del factor treball en la societat que permetin intensificar l'efecte productivitat.

Pel que fa a la productivitat, segons les estimacions per al 2022¹³, a les Illes Balears continua la recuperació a un ritme menor, amb un creixement del 4,6 %, atès que el creixement de l'ocupació (7,1 %) és inferior al creixement del producte interior brut (12 %). Aquest impuls de la productivitat, que prové principalment de la recuperació de descensos sobtats i anòmals per la crisi de la covid, és més lent que el de l'any anterior (7,6 %) i no recupera la caiguda de 2020 (-14 %), quan va ser la comunitat més afectada.

Des d'una perspectiva història, la productivitat a les Illes Balears s'ha associat més a les crisis per una necessitat de mantenir nivells de producció amb retallada de l'ocupació

12. Cal tenir en compte que: PIB / població = PIB / ocupats x ocupats / població; sent: PIB / ocupats la productivitat del treball, i ocupats / població, la taxa d'ocupació de la població resident.

13. Enguany, Funcas no ofereix la dada de previsió per al 2022, així que s'ha agafat de referència l'estimació del PIB de Funcas i l'evolució de l'ocupació mesurada a través de l'EPA com a aproximació.

que per un increment del valor afegit de la mà d'obra en temps d'expansió. Així ho demostra que l'únic període en què creix la productivitat per sobre de la mitjana nacional és el període 2008-2013 (1,9% per un 1,6% d'Espanya), símptoma que es tracta d'un increment de productivitat més feble i temporal subjecte a la conjuntura econòmica (vegeu el [quadre I-1.12](#)).

Per altra banda, la taxa d'ocupació EPA durant el 2022 assolix el 57,1%, una

de les taxes més elevades de les darreres dècades, per sobre de l'any anterior, quan s'havia situat en el 53,9%. Tanmateix, l'evolució d'aquesta mesura, que lògicament té una elevada correlació amb el cicle econòmic, es troba molt més limitada que la productivitat, per la qual cosa cal centrar en l'epicentre dels factors que influeixen en la renda *per capita* la productivitat, especialment si ho fem des d'un punt de vista a llarg termini.

QUADRE I-1.12. PRODUCTIVITAT PER OCUPAT A PREUS CONSTANTS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (% VARIACIÓ ANUAL) (2001-2022)

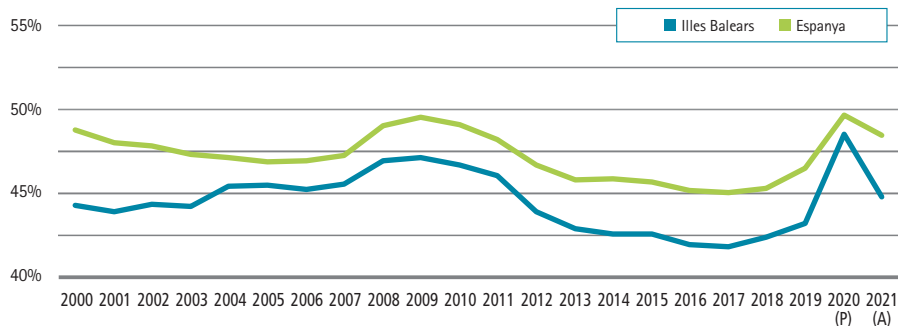
	Mitjanes anuals			2020	2021	Previsió 2022
	2001-2007	2008-2013	2014-2019			
Andalusia	-0,5	1,4	-0,1	-6,7	2,5	1,9
Aragó	0,7	1,5	-0,1	-5,6	3,2	4,1
Astúries	0,3	1,1	0,2	-6,2	3,9	6,1
Illes Balears	-1,5	1,9	0,3	-14,0	7,6	4,6
Canàries	-1,3	1,7	-0,4	-11,3	3,7	-0,5
Cantàbria	-0,2	1,2	0,6	-6,5	3,7	2,3
Castella i Lleó	0,5	1,5	0,2	-4,6	2,8	-0,1
Castella-la Manxa	1,0	2,3	0,2	-5,7	2,1	2,0
Catalunya	0,4	1,6	0,4	-8,6	2,9	3,2
Com. Valenciana	-0,2	1,8	0,2	-7,4	3,0	-0,5
Extremadura	1,0	1,9	-0,1	-6,1	2,9	0,6
Galícia	0,3	1,9	0,9	-5,4	3,1	2,9
Madrid	0,0	1,2	0,7	-8,2	2,7	3,8
Múrcia	-1,6	1,3	0,5	-5,7	2,3	3,7
Navarra	1,2	1,9	0,3	-5,7	3,8	2,7
País Basc	0,4	1,3	0,7	-7,1	3,4	3,3
La Rioja	1,2	1,0	0,0	-5,7	2,9	2,2
Espanya	0,0	1,6	0,3	-7,5	3,0	2,3

Font: Funcas

Nota: les dades fins a l'any 2021 s'han actualitzat amb les dades de Funcas. L'any 2022 s'ha estimat a partir de la previsió de creixement de Funcas i les dades de l'EPA

Gràfic I-1.12.

Evolució de la participació de la renda dels assalariats al producte interior brut (2000-2021)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2023), Comptabilitat Regional d'Espanya (CRE)

1.7.

LA DISTRIBUCIÓ FUNCIONAL DE LA RENDA

La distribució funcional de la renda a cost dels factors (treball i capital) mesura la part de la renda que s'assigna als salaris, com a contrapartida a la retribució del factor treball, i els excedents bruts d'explotació, com a contrapartida a la retribució del factor capital.

Durant el 2021, la darrera dada disponible de la comptabilitat regional de l'INE, el pes de la remuneració als assalariats es va xifrar en un 44,8 % després del màxim assolit l'any anterior (48,5 %), fruit de les polítiques instrumentades excepcionals per al manteniment de l'ocupació en el període recessiu més intens de les darreres dècades. Per al conjunt de l'Estat, la participació dels salaris en la renda nacional va ser més elevada, fins a copsar el 48,5 %, i el diferencial amb l'any anterior va ser menor (49,7 %),

quan s'assolí el valor més elevat de la sèrie des de l'any 2000.

La participació dels salaris en la renda regional és la segona més baixa de totes les comunitats autònomes, només per davant de la Rioja (43,3 %), en una llista que encapçalen les ciutats autonòmiques de Ceuta (57,9 %) i Melilla (57,7 %) de manera habitual per la seva estructura productiva peculiar. Són seguides per la Comunitat de Madrid (52,5 %) i les Illes Canàries (50,5 %), que —parlant d'estructures productives— tenen una fisonomia productiva prou similar a la balear.

En una perspectiva més àmplia, l'evolució de la participació dels salaris ha demostrat tenir una tendència de llarg termini a la baixa, amb un component anticíclic que ha fet que els màxims s'assolissin en els períodes més recessius de les últimes dècades, durant el 2009 (47,1 %) i el 2020 (48,5 %), tot conservant un diferencial negatiu amb la resta de l'Estat (vegeu el [gràfic I-1.12](#)).

QUADRE I-1.13. FACTOR DE CREIXEMENT DE LA PARTICIPACIÓ DELS SALARIS EN LA RENDA REGIONAL PER CA I PERÍODES (2010-2021)

	2010-2019		2019-2021		2010-2021	
	Factor de creixement	Variable explicativa (*)	Factor de creixement	Variable explicativa (*)	Factor de creixement	Variable explicativa (*)
Canàries	0,982	-0,0159	1,084	0,1045	1,065	0,0719
Com. Valenciana	0,980	-0,0176	1,046	0,0582	1,025	0,0285
La Rioja	0,972	-0,0245	1,044	0,0576	1,015	0,0174
Múrcia (Reg. de)	0,962	-0,0346	1,054	0,0693	1,014	0,0161
Catalunya	0,951	-0,0467	1,063	0,0754	1,010	0,0120
Madrid (Com. de)	0,955	-0,0450	1,057	0,0666	1,009	0,0107
Extremadura	0,954	-0,0386	1,054	0,0737	1,006	0,0065
Espanya	0,959	-0,0375	1,045	0,0566	1,003	0,0035
Andalusia	0,962	-0,0338	1,040	0,0507	1,000	0,0003
País Basc	0,957	-0,0410	1,030	0,0364	0,986	-0,0161
Castella i Lleó	0,973	-0,0235	1,009	0,0123	0,982	-0,0205
Cantàbria	0,979	-0,0194	1,002	0,0021	0,980	-0,0229
Galícia	0,952	-0,0433	1,030	0,0401	0,980	-0,0240
Aragó	0,956	-0,0398	1,022	0,0278	0,977	-0,0269
Illes Balears	0,937	-0,0611	1,041	0,0520	0,976	-0,0303
Astúries (Princ. d')	0,969	-0,0273	0,993	-0,0098	0,962	-0,0452
Castella-la Manxa	0,916	-0,0741	1,040	0,0527	0,953	-0,0553
Navarra (Com. Foral de)	0,953	-0,0437	0,999	-0,0013	0,952	-0,0554

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2023), Comptabilitat Regional d'Espanya (CRE)

(*) Diferència de creixement entre els salaris i la productivitat horària.

La participació també s'explica des del vessant de les diferències de creixement en les variables que determinen els costos laborals unitaris (CLU), és a dir, entre el valor dels salaris horaris i la productivitat horària. Així, d'acord amb la metodologia d'anàlisi de Navinés i Franconetti (2015)¹⁴, es posa de manifest que en el període

2010-2021 les Balears van tenir un factor de creixement de la representativitat dels salaris en el VAB per davall d'1 (0,976), que està íntimament lligat amb el menor creixement del salari per hora en relació amb la productivitat per hora. Concretament, en termes nominals, en aquest període la productivitat augmentà un 24,5 %, mentre que els salaris ho feren un 21,5 %, un dels pitjors comportaments regionals de l'Estat, on de mitjana evolucionaren de manera paral·lela (vegeu el **quadre I-1.13**).

14. VEGEU: NAVINÉS, F.; PUIGGRÓS, A.; RIBAS, M. del M.; FRANCONETTI, J. «Crisi econòmica, mercat de treball i benestar social: el cas de les Illes Balears». *Revista Econòmica de Catalunya*, núm. 71, maig de 2015, pàg. 29-43.

Dividint el període en 2010-2019 i 2019-2021, es pot apreciar de manera generalitzada com la tendència arreu de les comunitats és anar amagrint el pes dels salaris en èpoques més expansives i recuperar terreny en les recessives, una alternança que a les Balears se salda amb un balanç

negatiu. I és que el descens del factor de creixement dels salaris (0,937) i el factor de creixement (-0,061) durant el primer període fou un dels més marcats a tot l'Estat i la millora del bienni següent (1,041 i 0,052, respectivament) no ha estat capaç de compensar-ho.